

ЮСТИНАС МАРСИНКЯВИЧУС

ДЕВОР

**ДУШАНБЕ
«АДИБ»
2005**

ББК 84 эст 7-4 +84 эст 7-5
М-27

Тарчумаи *Низом ҚОСИМ*
Муҳаррир *Ховари АБУЛҲАЙ*

М-27 *Юстинас Марсинкявичус. Девор: достон, шеърҳо.*
Душанбе, «Адиб», 2005. 152 сах.

Дар ин китоб достони «Девор» ва як силсила шеърҳои шоири машҳури Ҷумҳурии Литва Юстинас Марсинкявичус, ки имсол 75-сола мешавад, гирд омадаанд. Гумон мекунем, барои хонандагоне, ки эҷодиёти адибони маъруфи собиқ шӯравиро хуморӣ шудаанд, дастовези арзанда аст.

М $\frac{4702540202-23}{М-503}$ -2005

© Юстинас Марсинкявичус, 2005.

* * *

Ҳар гаҳе ҳарфе задан хоҳед аз боби Ватан,
Бишнавед аввал дар ин боб аз шаҳидонаш суҳан.
Бо нафас азбаски онон ҳар нафас
Парчами ӯро парафшон мекунанд,
Ҷовидон бо дастҳои ноаён
Қисмати моро гулафшон мекунанд.

Бингаранд онон ба сӯи мо ба чашми аҳтарон;
Ҳарфашон бо киштзорон сабз монда.
Ёд ҷовид аст
Монанди суруди мурғакон,
Ҳамчу бӯи боғҳои гулбасар,
Хандаи иқболи тифлону табассумҳои модар,
Ҳамчу дасти рост –
Рамзи ростӣ, пушту паноҳи халқи кишвар...

Ҳар гаҳе ҳарфе задан хоҳед аз боби Ватан,
Рост гӯед,
аз дилу ҷон,
то шуморо хуфтагони хок фаҳманд.

ШОИРИ УМҚУ ВУСЪАТ

Юстинас Марсинкявичус шоири намоёни муосир, барандаи ҷоизаҳои давлатии СССР ва Ҷумҳурии Литва аст. Равнақи назми ҳамосӣ ва намоишноманависии миллии диёраш бо номи *ӯ* вобастагӣ дорад.

Шоир 10 март соли 1930 дар деҳаи Ваяткемиси ноҳияи ҳозираи Пренай дар оилаи деҳқон таваллуд шудааст. Соли 1954 баҳши таърих ва забону адабиёти миллии Донишгоҳи давлатии Вилнюсро хатм карда, қисматашро абадан бо сухан пайваст.

Як сол пас аз хатми донишгоҳ китоби аввалини ашъори Юстинас Марсинкявичус бо номи «Сухан мепурсам» ба таъб расида, ҳаводорони назмро ба шоири расои дардошное умедвор кард. Баъдан китобҳои зиёдаш адибро маҳбуби хонандагони диёраш ва кишварҳои наздику дури дунё гардонд.

Юстинас Марсинкявичус асосан тавассути достонҳои дилрасаш машҳур аст. Нахустин достони *ӯ* «Баҳори бистум», ки соли 1956 эҷод шудааст, сазовори Ҷоизаи давлатии кишвараш гашта буд. Достонҳои «Донелайтис», «Миндаугас» ва «Калисо» хонандаро ба гузаштаи дури Литва бурда, пайванди ногусастани

кисматҳои халқи ин диёри кӯчак ва кулли инсонияти тараққиохоҳро бозгӯ мекунанд. Достонҳои «Девор» ва «Хуну хокистар» ҳукмномаи қатъиест бар чанг ва чанг-ҷӯёни ҳамаи замону маконҳо.

Барои достони драмавии «Миндаугас» соли 1969 ба шоир бори дувум Ҷоизаи давлатии Литва дода шуд.

Фаъолияти адабии Юстинас Марсинкявичус бо ҳамин маҳдуд намешавад. Ба қалами ӯ китобҳои зиёди назму наср мансубанд, ки барои ҷавонон ва кӯдакону наврасон эҷод кардааст. Тарҷумаи намунаҳои осори Пушкин, Есенин, Митскевич ва бисёр дигар адибони халқҳои гуногун ба забони литвонӣ низ ба ин шоири сермаҳсули пухтакор тааллуқ дорад.

Бо вучуди он ки Юстинас Марсинкявичус аз оғози фаъолияти адабиаш бештар ба эҷоди осори вусъатноки ҳамосӣ майл дорад, пайваста ашъори ғаной ҳам зиёд гуфтааст. Ин гуна ашъори ӯ саршори самимияти шоирона, нотакрорӣ эҳсос ва муҳаббати бекарон аст ба оламу одам.

Тавассути китобе, ки дар даст доред, достони «Девор» ва як силсила шеърҳои ғаноии Юстинас Марсинкявичус манзуратон мешавад. Умедворем, ки ин ҳама дар қабулгоҳи хотиратон қарор мегирад ва самимияту ҳашамати сухани шоири номӣ, қатъи назар аз коҳишҳои ногузире ҳини тарҷума, бароятон пӯшида намонанд.

Низом ҚОСИМ

ДЕВОР

достон

Ба ёди Модарам

I

Аз қафои хонаи пире,
Рӯ ба Девор,
Рӯ ба Девори пур аз чину пур аз ожанг,
Деворе, ки беравзан бувад –
яъне, ки аъмо,
Вакт собит истода,
Абадият пушт бар Девор дода.

Раҳнамои рӯшани пурпечутобе –
Нусхаи барқи шабонгаҳ
Ҳамчунон як тири бепар
Одамиро мекунад таъкибу меронад
Ба сӯи тирағӣ, бар сӯи ваҳшат, -
То ки ўро бозгардонад ақиб
Чандин ҳазорон соли дигар.

Ончунон ин ҳарф пок асту наҳиф
Монанди тифле, к-ин замон
Садчашму бодикқат ба девор,
Гӯиё бар тахтаи синфаш, ниғаҳ дорад.
Баъд ӯ наздик меояд
Ва бо нӯги қачи

як қухнамеҳи зангхӯрда

Ё ки бо як пораи хишт,
Ё ки бо як пораи оташгулӯла
Мекашад бар рӯи девор
Аввалин ҳарфи саводашро.

Ҳарфи аввал сабт шуд –
Оғоз шуд шаҳроҳ.

Эй шумо, Сукроту Нутонҳо,
Евклиду Лобачевскийҳо,
Он ҳама хатти қачу хатти мувозитон,
Кунҷҳои рости норост,
Ҳар муаммои бузурги

ақли оламгиратон

Нест оё
Ҳосили ҷаҳди ҳароси хешро қуштан
Ба шакли динозавре, ки надида
кас варо,

Ҷумла валекин хуб медонанд:
Он дар даҳр мавҷуд аст...

Хира Девори бинои захмгин
Ҳамчуноне пардаи фартути экран
Солхое
Зиндагии одамиро
Мекунад тасвир бо ҳар ранг.

Мо гаҳе вомондаи хешем,
Гаҳ вомондаи тақдир,
Гаҳ дар панҷаи тақдир бетадбир,
Лек аз ин Девор чашми хешро
 харгиз намегирем,
То ки асрори варо хонем,
Дарди бисёри варо донем.

II

Шуд чунин –
Он рӯз аз мактаб
Дер омад Эйнштейни хурдакак.
Халтаи пур аз китобаш чун кутубаш
Канда буду пора-пора
(Шоҳиди дастугиребонии имрӯза).
Аз ин рӯ,
Ў басо таъхир мекард
Хаставу саргум
Пеши он Девори шум.
Нимрӯзӣ буд баҳри ӯ мувофик
(Ҳеч кас азбас намедодаш халал!):

Бӯрро аз чайби худ берун намуда
(Рӯзи дигар, чайби худро чапша карда,
мекунад собит ба устодаш,
ки ӯ бӯре набурда),
Рӯи Девор инчунин бинвишт:
 $(a+b)^2$

III

Лек ин оғози дастон аст.
Баъд аз он
Дар интиҳои шаб
Дастҳои ноаёне,
Чок карда ҳар кучо Деворро,
Панҷгӯша ахтареро сабт карданд.
Панҷгӯша ахтар аз он рӯз
Маркази таърих шуд
Ҳам маркази Девор.

Тирҳое пушти ҳам чолок
Мегузаштанд аз сари Девор,
Ҳамчунон аз сафҳаи таърих –
Марде меафтод вазнин
Бар замин,
Ноаён аз хок
То афлок
Бурда боло
Панҷгӯша ахтари Деворро.

Мо гаҳе вомондаи хешем,
Гаҳ вомондаи тақдир,
Гаҳ дар панҷаи тақдир бетадбир,
Лек аз ин Девор чашми хешро
 ҳаргиз намегирем,
То ки асрори варо хонем,
Бо тани худ то варо аз тир пӯшонем.

IV

Баъд даври ишқи сӯзон шуд, -
Як дили тири муҳаббатхӯрае
Бар сари девор
Чун хуршед болову фурӯзон шуд.

Баъд аз он ҳар шомгаҳ ду сояи ошик
Пеши он Девор мечустанд
 чобук ҳамдигарро, -
Дар сукути шомгоҳон,
Лолу хомӯш
То саҳар дар экрани сангии Девор
По ниҳода ҳар тараф бечуръатона;
Чону дилҳо аз ҳаё лабрес,
Синаҳо - аз ваҳм оташхез,
Бас намебинанд андар кулли дунё
Ғайри худро.

Лек дунё
Хастаҳолона ва беҷониб
Ҷониби онон назар мекард
Ҷун тамошобин ба сӯи экрани кино.

Бори чандум ӯ ҳамебинад
Ҳамин дерин киноро.

Боз чанде беғам аз толор
берун мебарояд.
Чанд ишкамсер беғам меравад
бар хоби роҳат.

Чанд хоболудаи дигар
Дамодам мекашад ҳамёза бепарво -
Воқиф аст ӯ аз ҳама савдо.

Мо гаҳе вомондаи хешем,
Гаҳ вомондаи тақдир,
Гаҳ дар панҷаи тақдир бетадбир,
Лек аз ин Девор чашми хешро
Ҳаргиз намегирем,
То ки асрори варо хонем,
Дарди бисёри варо донем.

Духтар аввал кард эҳсос:
Боз ҳам чизе ҳамебояд,
Ки дар изҳори он
Ҳарфе ба кор ин ҷо намеояд.

Ва гар
Он кор н-ояд бар амал,
Ҳар чиз, к-андар экрани Девор
Собит ҳаст нотакрор,
Беҳуда-ст,
Очиз аз баёни ҳоли дилҳои
таболуда-ст.
Ва духтар изтироболуд
Ҷисми нозукашро кард омода
Ба кори сангиву сода...

Лаҳзаҳо бигзашт,
Ногоҳе ҷавон пурсид:
«Ишқи дилро чун кунем акнун?
(То кунун онон аз ин боб
Ҳеч гаҳ ҳарфе намегуфтанд.)
Ишқи дилро чун кунем акнун?
Сахт бинмоемаш андар гӯшае хилват
Ба тарсу ларз пинҳон,
Ё аламсон
Рӯи ин Девор соземаш парафшон?»

Дер гоҳ андеша кард ӯ,
Пас чунин афзуд:
«Ростӣ, ман худ надонам,
Байрақи ишқи ману ту
Дар кадом андозаеву рангу шакле
метавонад буд...»

Духтарак ҳам
Ин муамморо намедонист.
Аҷоиб –
Аз азал то ҳол
 номакшуф монда
Рангу шакли байрақи Ишк?

Боз чандин лаҳза бигзашту ҷавон,
Худро раҳо бинмуда
 аз андешаҳои бекарон,
Бори дигар пурсид:
«Ишқи худро чун кунем акнун?
Шояд имдоде бичӯем аз фалакҳо –
Ишқи худро
Бар тамоми мурғакон тақсим бинмоем,
Чунки ман ҳоло намедонам,
 ки мо танҳо
Метавонем ўҳда бинмоем
 Ишқи поки худро?..»

Пештар аз субҳи содиқ мурғакон
гардида бедор,
Пар кушоданд аз ҳама сӯ сӯи Девор.
Лек, ҳайфо...

Олам андар хоб буд, олам намедид
Он шаби бемислу натакрорро,

Он бузургафсонаеро,
Ки фақат рух медиҳад як бор,
Бе такрор
Дар дунё.

V

Рӯз.
Рӯзи нав,
Намуда така бар Девор,
Боз мебахшид гармӣ куҳнахишташро.
Карда ин сон така бар Девор кампире,
Гарм мекард
Сардгашта
аз дами шаб тахтапушташро.

Дидаи камнури худро нимпӯшида,
Пиразан мебофт, мебофт.
Пеши пой ӯ калоба хештанро
Гирди худ метофт, метофт.

Дуртар аз пиразан,
Андар аробача
Хоби хуш медид,
Лаб лесида, як бача.
Пиразанро буд дар хотир:
Замоне,
К-ӯ чавону нозанине буд,

Боре
Дида буд ин сон аробача,
Чархаконаш пурдурахшу
дилнишине буд.

Риштаи сурхи калоба
Пеши пой пиразан кӯтоҳтар мешуд.

Аз дигар сӯ
Қад-қади Девори беравзан
Соия торик мехобид.

Андар он чо чо набуду нест
бахри офтоб.

Андар он чо
Буд як тасвири ҳайвони бузург, -
Шояд Динозавр.

Андар он тасвир як бача ба сӯяш
тир меандохт.

VI

Пиразан,
Дидаҳояш нимроғ,
Бо чадал мебофту мебофт.
Зиндагонии дарозе дида буд ӯ,

Бо камонаш баччаяк онро
 ҳадаф мекард,
Бешу кам бар куштани сайди худ
 ИМОН ДОШТ.

Динозавре ҳам набуд он шояд, аммо
Аҳли ҳавлӣ ҷумла бо он
Баччаҳоро сахт метарсонд.

VII

Пиразан мушкил басо бар ёд меовард:
Як замоне,
К-ӯ тамоман хурдакак буд,
Бас калон – ин ҳавлии хурд;
Он замоне, ки варо кокулчаҳои чухт
Ҳамчуноне мавҷгир
Аз рози дунё бохабар мекард,

Баччае
Бар холи кӯдакҳои
 ин ҳавлӣ ҳамехандид,
К-онон
Аз ҳамон тасвири ҳайвоне,
 ки бар Девор нақш аст,
Бештар аз тасмаи ҷаҳли падарҳо
 дар харосанд.

Кӯдакон хомӯш буданд –
Гуфта буд он бачча, охир, рости гапро.
Лек ин ҳолат
Ба кӯдакҳо намефорид,
Сахт ғаш мекард дилхошон.
Ин хиҷолат ончунон буд,
Духтарак тоқат накард,
Муштаконашро гиреҳ бинмуда,
Сар то по ҷасорат шуд
Ва по бар сӯи он Девор бинҳод.

Тарс,
К-аз ӯ эй басо пурзӯртар буд,
Ҳам бузург аз ӯ ҳазорон бор,
Шуд зи паҳлӯяш равон,
Баъд аз пушташ равон шуд,
Тарс
Пеши чуръати ӯ гашт попечу фитод.
Бояд аз болои ӯ бигзашт,
Варна бар ӯ пешпо мехӯрд.

Баччаяк хандид бар ҳолаш:
— Бинед, ӯ аз тарс мегирад!

Бинед, ӯ
Ҳозир ба пеши очачонаш мегурезад!..
Лек ӯ
Мерафту мерафт.

Худ намедонад кунун ҳам
Чун тавонист он замон
Он гуна рафтан.
Лек беист он замон мерафту мерафт.

Он, ки ӯ
Сӯяш ҳамерафт,
Дам ба дам наздиктар мешуд
В-ин замон гӯё
На духтар сӯи Девор,
Балки он ҳайвони даҳшатбор,
Берун гашта аз Девор,
Ба ӯ наздиктар мешуд.

Лек духтар боз ҳам мерафт,
Чумла медиданд рӯшан:
Ӯ ҳамоно пеш мерафт.

Духтарак охир бари Девор омад,
Шуд чунон
Наздик бар ҳайвон,
Ки сардии нафасҳои варо
Дар қисми худ ҳис кард.

Лек ин ҳайвон
Аз он тасвири Девор
Буд чандин бор даҳшатноктар,
Буд аз даҳшат калонтар.

3-ин сабаб духтар
Зи худ ҳам бештар
Медид ўро.

Ў наредонад,
Ки кай ин сахна охир шуд.
Буд чуноне бардавом,
К-ў худ ба худ гуфт:
«Он нахоҳад шуд тамом.»

Он, ки аксаш буд бар Девор,
Аз ин ҳам бештар мехост аз ў чизе,
Аз ин ҳам бештар...
Ў ба ёд овард:
Шояд
Пеши ў ин лаҳза бар зону задан бояд?

Ў ҳанўз он вақт медонист,
Ки пеши бузургон
Ҳар ки бояд
Сачда бинмояд.

Шояд ў ҳам ҳамчунон мекард,
Лекин дил варо месўхт,
Беҳад боазобу бесадо месўхт
Бар он роҳи тўлонӣ,
Ки ў тай кард,
Тарси хештанро пушти сар карда.

Лек он тасвири Девор -
Сокини танҳои торикӣ
Ҳамоно даст аз ӯ барнамедошт,
Беш аз ин мехост чизе,
Беш аз ин...

Духтарак,
Чашмони худро карда он гаҳ нимпӯш,
Муштаконашро гиреҳ карда,
Бар он ҳайвон забонашро нишон дод.
Боре дар умраш ақаллан
Бояд одам
Тарси худро сӯз бидҳад.

Он замон ӯ майдаяк буд,
Коре ҳам чуз ин намеомад зи дасташ,
З-ин сабаб,
Бо чашмҳои нимпӯш,
Мунтазир буд ӯ аз он тасвир
даҳшатнок чизеро...
Чазоро?

Лек чизе рух надод,
Оне, ки бар Девор буд,
Ноаён ӯро раҳо бинмуд.
Духтарак ҳис кард инро зуд -
Во бинмуд чашмонро

Ва аз он тирагӣ хомӯш по бардошт,
Сӯи рӯшани ҳавлӣ қадам бигзошт.

Оре, оре,
Љумларо дар ёд монда:
Бозгашт ӯ,
Бегазанде бозгашт ӯ,
Пуртавонтар бозгашт ӯ,
Чанд сол аз хештан аммо
калонтар бозгашт ӯ.

VIII

Дар ҳақиқат,
Чанд сол аз худ калонтар бозгашт ӯ,
Чунки бар ӯ тифлакон
Бо эҳтиром
Раҳ мекушоданд
В-аз пасаш,
То ки тавони роҳ рафтган дошт,
Чашм аз ӯ намеканданд.

Баъд,
Чун ҳис кард,
Ки дигар ба по истоданаш
осон набошад,
Тақя бар Девор бинмуд
В-ин ҷаҳони бас калон

Аз бекарон то бекарон
Бар китфи ӯ афтид зуд,
Рехт бар ин ҳавлии хурд
(Оре, акнун
Ҳавлии пешина пеши чашми ӯ бас
хурд метобид)
Ин ҷаҳону ваъдаи дунё бар ӯ дод,
Ваъдаи дунё
Бар ӯ танҳо,
Ки ӯ дигар калон буд,
Ки варо дигар
Ҳукуки интиҳоб аз ин ҷаҳон буд.

Кӯдакон хомӯш буданд,
Қудрати фаҳм аз кучо буд кӯдаконро,
Ки дар ин ҳавлии мискин,
Пеши ин Девор
Зан омад ба дунё.
Кӯдаконро
Зӯри ин фаҳмиш набуд холо.

Ин аҷобатро худи ӯ ҳам
намефаҳмид он вақт,
Лек эҳсоси ҳамин будаш,
Ки андар дил варо
Чизе бузург аз акси он Девор
шуд пайдо.

Ў намедонист чун бошад:
Ё мутеона бар он чизи бузург
орад итоат,
Ё варо ронад зи тинат.

Ў намедонист холо,
К-одамӣ, аслан, фақат як бор
хоҳад гашт пирӯз
Андар ин дунё.

IX

Пиразан бо чашмҳои нимво
дар пой Девор
Бесадо мебофту мебофт,
Пеши пояш
Риштаи сурхи калоба дам ба дам
Мегашт кам, мегашт кам, мегашт кам.

Лек ӯ
Анчоми корашро намедонист,
Чолокона мебофт,
Гарчи медонист:
Ришта оқибат анчом меёфт.
Бофтан ӯро мисоли умр қиммат буд,
Ҳамчу дунёяш ғанимат буд.

Пилтакашҳояш дурахшон -
Гӯиё ӯ

Пои луч раҳ рафтан
Андар марғзораш хуб мефорид.

Аз уфук
Ногоҳ аспе шуд паид
(Қиргун ёлаш парешон,
Чашмҳояш нурафшон,
Бас базебу бас чавон),
Сум варо бо роҳ дар бозӣ,
Дар нигоҳаш
шабнами дилхоҳ дар бозӣ.
Мебаромад офтоб,
Аз уфқ мешуд
Дам ба дам наздиктар он аспи пуртоб.

(Ў натарсид,
Ў аз он аспе, ки ҳар дам сӯи ӯ
наздиктар мешуд,
Натарсид -
Асп аспии қисмати ӯ буд.)

Духтарак
Лабҳои монанди ақиқашро ба
кафҳояш расонид.
Офтоб ин дам тулӯъ мекард,
Меҳрубонӣ ин саҳар дунё ба ӯ мекард,
Даҳр баҳти неки ӯро орзӯ мекард, -
Дар ҳамин ҳол ӯ бишуд бедор,

Ҳавлӣ аз анвор буд саршор,
Осмон -
Чун марғзори хоб нотакрор.

XI

Духтарак хайрон нашуд...

Оре,
Ягон зарра нашуд хайрон,
Чу дар мобайни ҳавлӣ
Ногаҳон он баччаро дид.
Баччаеро, ки ҳамин дина
Ба ҳоли ӯву дигарҳо ҳамехандид.

Ҳамчу пирӯзе вай имрӯз
Дастҳо дар киса
Беҳад бовикорона ҳамеистод.
Дар наздики Дарранда,
Оре, дар пеши ҳамон Даррандае,
Ки буд тасвираш ба Девор,
Шояд он мезист дар Девор,
Ё дар пушти Девор.

Чаҳд кард ӯ, ки набинад баччаякро,
Ин дар аввал
Шуд варо гӯё муяссар.
Лек баъдан

(Баъд -
Имрӯзу аз он баъд)
Менашуд ўро муяссар.
Бок не -
Гар як карат дар зиндагӣ чизе
муяссар шуд,
Зиндагонӣ ҳам чу як бор аст,
Оё метавон гуфтан,
Ки ўро зиндагонӣ бебарор аст?

XII

Духтарак, он баччаро нодида,
кард эҳсос,
К-ӯ (Гӯё касеаш тела дод),
Чониби вай по ниҳод.
Ҳавлӣ андар чашми ӯ беҳад
бапахно буд
(Ончуноне дина дар чашмони духтар),
Муштҳояшро даруни кисаҳояш
То кунун афшурда медошт.

Буд рафтораш чу дирӯза,
Валекин...
Духтарак танҳо намедонист ҳоло,
Ҳамчунон дирӯзу пеш аз он -
Медихад бар ӯ забонашро нишон оё?

Оқибат наздикаш омад баччаяк,
Ў лек ҳоло ҳам намедидаш -

Кай бароварда забони хештанро,
Медиҳад сӯзаш?

Хам шуда, аз роҳи сангӣ
Санги хурдеро чудо кардан ҳамехост.
Ростӣ, ҳаргиз набуд он санг даркораш
(Сангаки оддӣ чи даркор аст?) -
Вақт бояд бигзаронад, к-интизор аст.

Лаҳзаҳое чанд бигзаштанд,
Ногаҳ
Шуд баланд овози бачча:
— Ҳо, дар он чо
Одаме бепой истода,
Одаме бепо - тасаввур кун.
Метавонам ман варо бар ту
нишон бидҳам...

Кард такрор:
— Одаме бепо, -
Ва сокит шуд.

Метавонист ӯ
Ҳанӯз он баччаи шумро
ҳама нодида ангорад,
Валекин

Одами бепо
Варо бар хеш овард.

Духтарак таслим шуд -
Беихтиёр
Рахнамои хеш кард он баччарову
аз паси ӯ

Шуд равон худ ҳам ба сӯе,
Гӯй, бар қасди ҳама дунё,
Бидуни гуфтугӯе.

ХШ

Дидаи тирезаҳояшро ало бинмуда,
Қири хештанро хира рахшонида,
Истиқбол кард
Он ду мусофирро ҳамоно
кӯчаи шаҳр.

Андар ин чо
Чумла ашё,
Қуттии ахлот ҳатто,
Сахт рахшон буд.

Пойпӯши марду зан
Поку дурахшон буд.

Чеҳраҳои бегаму сере
Ҳамора хандаҳо мезад
 ба он чуфти мусофир,
Ханда - бар чуфте, ки урён пояшон
Аз алам
в-аз шарм
он дам дошт афгон.

Раҳгузарҳо -
Ҳамчуноне хӯсаҳои хушлибос,
Хӯсаҳои хушлибосе -
Нусаҳои раҳгузарҳои шикамсер
Чашм сӯи пой урёни ду тан буданд.

Аз намоишгоҳи маҳзанҳо
Ҳазорон хел пойафзори зебо
Пои урёни ду танро орзӯ мекард,
Берӣ аз ҳоли он поҳои урён
 пурсучӯ мекард.

XIV

Пойҳо, тоқат накарда,
Дав-давои гаштанд,
Чуз ҳамин
 бас эътирозе менадонистанд,
Ку маҷоли эътирозе пой урёнро?

Кӣ шунида, ки ба пойафзори зебо
Пои урён эътирозе карда бошад?

Духтарак аз пас давон буд,
Аз паси он бачаи шум.
Дав-давон мекид, к-ӯ бисёр чолок аст.

Ў намедонист:
Қовидон дар ёд хоҳад монд ўро
Ин давиданҳои чолоконаи поҳои урён
Дар раҳи ҳамвори сангӣ,
То бидонанд:
Андар ин дунё
Ҳаст марде
Бенасиб аз ҳарду по.

XV

— Бингар инро! —
Гуфт ўро баччаяк.
Дида дӯхт ў зуд он сӯ,
Дергоҳ аммо намедид,
Баски ҳоло ҳам ҳаёлаш буд
Банди хӯсаҳои хушлибосе,
К-аз нигоҳи гарми мардум
сахт болида,
Ҳамора ханда мекарданд ҳар ҷо,
Хандаҳои беғаму бечо.

Ин замон
Аз кӯчаи шаҳр
Дар намуди раҳгузарҳо
Вақт чорӣ буд тезу беҳалал.
Лек ин ҷо,
Дар паси девори кунчи кӯчаи шаҳр,
Марде
Танҳо менишаст (Ё рост меистод?) –
Он қадар хурду ҳакире,
Он қадар ҳам хандаовар,
Бо ҳама озодӣ аммо Вақт
Андар ихтиёраш буд.
Даст ёзонида буд ӯ чониби Вақт,
Ҳар замоне оварида бар каф онро,
Илтиҷо мекард – бозистад
Ва ё ки гашти худро сусттар созад,
Ки андар сурати...
На,
Тангаи заррин на,
Ҳатто нукрагин ҳам на,
Бувад, дар сурати як тангаи мис,
Дода овои фиребное,
Варо бар каллапӯши куҳнаву
афсурда афтад.

XVI

Вақт тозон буд лекин,
Марди бепоро намедид.
Ҳамчу бар ахлотқутгӣ
Аз сари марди гадо шорида,
Қорӣ мешуд андар кӯчаи шаҳр
Дар намуди раҳгузарҳо
В-аз қафо
Он телпак, ҳамчун даҳони холӣ,
Пурдард илтиҷо мекард.

Ин замон бепо
Ду танро дид ногоҳ.
Ришҳояш нотарошида,
Либосаш пора-пора,
Каллааш беҳад калон метофт,
Гӯё каллаи бегонаеро бар танаш
часпонда буданд.

Чашмҳояш
Қои ду пояш
Ба ҳар сӯ рафтуомад дошт
андар кӯчаи шаҳр,
Хашмгину оташин
ҳар сӯи он майдон давида.
Он қадар гаҳ дур мерафтанд,
Ки то ҳол
Пое норасида то ба он чоҳо.

Он гаҳ андар дидаи марди гадо
Чой мешуд кулли андӯху ғами дунё.

Кӯдаконро пеши худ хонд ӯ,
Ба зону монд ононро бари худ,
Гуфт, к-онон сар ба зер оранд,
Худ, бар пеш ёзонида дасташро,
Ҳаметалбид бас зору ҳақир,
На зар, на нукра,
Лаҳзаҳое –
Эътиборе чониби худ
Ҳамбаҳои мис.

Баҳти ӯ аввалқадам хандид:
Афтид аз кафе як танга,
Баъдан тангаи дигар.

Пойҳои кӯдаконро хоб бурд,
Гӯӣ, онон ҳам кунун бепой буданд.

Духтарак гирён бишуд ногоҳ,
Оре, гиря мекард ӯ, ки пояш нест,
Ӯ дигар наметонад ба хона бозгардад.

Аз миёни пардаи ашк
Дид ӯ Деворро, Даррандаро ҳам дид,
К-аз Девор берун омадан мехост.

Духтарак
Ин лаҳза дар ҳавлӣ набуду ғайри ӯ
Дар ҳавлии онон касе
(Оре, касе!)
Даррандаро аз роҳ гардондан
наметонист, оваҳ...

Пойҳоро бозгардонед!

XVII

Пиразан, чашмони пираш нимво,
Мебофту мебофт.
Аз аробача садои тифл омад.
Пиразан зуд
Модари ӯро садо бинмуд.
Буд садояш бесадоеву заифе,
Баски баҳри ин садо
Ҳавлӣ кунун беҳад калон,
Оре, кунун беҳад калон буд.

Пеш
(Оре, пештар аз ин)
Садояш,
чун худӣ ӯ,
андар ин ҳавлӣ намегунчид.
Ҳар замон

Ларзону печон
То само мерафт,
Гах, гӯй, чу борон
Рӯй-рӯи бомҳо бас пурсадо мерафт,
Меафтод гах
аз тори ҳар дарвозае поён,
Валекин боз бармехост,
Меафтод боз он
Ҳамчу тӯби рангае
Бар роҳ –
Меафтоду бармехост.

Оре, оре, овозаш замоне
Буд пурзӯру хурӯшоне.

Садо боре
Яке печид бо овози бисёре –
Садои аҳли ҳавлиро парешон кард,
Ба ҳар сӯ, хона бар хона гурезон кард,
Пас
Дар байни ҳавлӣ
Монд танҳо,
Бо ситеза ҳар тараф тозон
Ва рақсон,
Баъд хаста, лек номағлуб,
Шуд орому бар Девор зад така.

XVIII

Пиразан,
Дидахояш нимпӯш,
Ҳамзамон мебофту медод гӯш:
Ин замон аз сӯи бозор
Бозмегаштанд занҳо
Хашмиву маҳзуну танҳо,
Пир ҳам буданд шояд,
Баски бе гул бозмегаштанд.

Зан агар ҳар гоҳ аз бозор
Танҳо бо маводи лозимии рӯзгор
Ояд -
Ба дӯшаш гӯшту картошка,
Маълум, к-ӯ чандон чавоне нест,
Аз қисмат басо озурдаву хашмист.

Пиразанро гашта буд азёд -
Аз ҳар ошхона ин замон
Бӯи гизое мешавад берун
Ва занҳо
Мешаванд аз бӯи он мафтун
Ва, бӯги дегро серӣ нафас бигрифта,
Чун дар лаҳзаи мастӣ
Гуворо хоб мебинанд;
Сӯи ёдҳои хештан,
К-ин дам
Чу бӯи шӯрбо печонда ононро,
Ҳазину талх механданд.

XIX

Эй занон,
Эй занони бо хаёлу ёд зинда,
Бо хаёлу ёди оғози чаҳон,
Цурми аввал,
Нури ҷовид,
Низ мавчи кафколуде,
Ки аз он Афродита
Гӯй аз пирохани шабпӯш меояд бурун,
Чанги Троя,
Интизорӣ,
Интизории Одиссеи чаҳонгард,
Ки ба шаҳре дур маътал шуд,
Вале аз меҳратон
Тифли ӯ ҳам бегазанде мондаву
тиру камонаш ҳам.

Эй занон,
Эй занони бо хаёлу ёд зинда,
Саргузашти даҳр
дар ёди парешони шумост,
3-ин сабаб ҳам
Ҳар гуноҳро ҳамебахшед осон.
Худ хаёлу ёдатон
Парпечи тифлони шумост,
Кӯраки тори ҳавост,
Ҳам кафанҳои шумост.

Охир, онон кор карданд.
Нест бемузд
Коре андар ин чахон

XXI

Бешитобе сӯи хона бозгашта,
Ҳарду мекарданд эҳсос
Пули ночизи кафи худро.
Шаҳр ононро раҳораҳ
Чун саги девонае мекард таъқиб.
Сар намедоду басо нозу адо мекард,
Балки бо таҳқир сӯи ҳарду
 гоҳ оғӯш во мекард,
Ононро ба оғӯшаш садо мекард,
То дилҳояшонро
Пок афсонад ба домонаш.

Раҳ ба раҳ таъқибашон мекард,
Гаҳ аз дасташон медошт.

Гӯиё тақдири он
вобаста буд
аз пули ночизи кафи тифлон
В-агар имшаб ба ком ӯро наояд
 он ду пул,
Хобаш нахоҳад бурд,
Ё то субҳдам гушна азоби гӯр
 хоҳад дид,

Ё худ аз фиғони гушнагӣ
Чашми намоишгоҳи махзанҳош
Зи сар хоҳад баромад.

Пули ночиз
Дар кафи дасти арақолуди тифлон
Ҳамчунон моҳӣ тапида,
Ҳар замон поён ҳамелағжид,
Оқибат он бефараҳ ангуштҳо
Дигар ба ҳам н-омад,
Ва даррав
Шаҳр онҳоро раҳо кард,
Он ду нодаркорро аз худ чудо кард.

XXII

Рӯи Девор офтоб акнун
Як қади сарнайза боло рафта буд -
Пиразан
 мисли дарахту сабзаҳо,
Ҳатто ба мисли сангҳо,
Ин ҳолро бо қисми худ ҳис менамуд.

Чашм во нанмуда, инро хуб мезд.
Боз ин дам беҳи гӯши ӯ
 садое шуд баланд:
— Мекунам ман корду микрозатонро тез,
Тешаву досу табар,

Даркор бошад,
Метавонам тез кардан ман
забонро низ...
Тезгар бас хуб медонист,
К-ӯ дар ин хавлӣ кадомин вақт
даркор аст.

XXIII

Андар ин хавлӣ хама ҳам
Вақти худро хуб медонист.

Оре, оре, хуб медонист
Дар хавлӣ чавону пир вақти хештанро,
Лек як чиз
Андар ин хавлӣ
зи вақти хештан барвақт омад,
Сабт шуд дар рӯи Девор.

Пиразан
Бо дидаи пӯшида ҳам
Меёфт он чоро,
Ки бас новакт
Як вақте пас аз як шаб
Бишуд пайдо дар ин Девор
Танҳосатри нотакрор:
Адомас + Марселе = Ишк.

XXIV

Пиразан дар ёд дорад он сахарро,
К-ӯ зи хона гашта берун,
Дид ин бинвиштаро
дар сафҳаи Девор хоно.

Офтоб аз хонаи худ мебаромад.
Шаб дар ин ҳавлӣ
яке борони сахте шуд

Ва ҳоло
Бӯи покӣ мерасид аз ҳар тараф,
Зиндагонӣ
Чун дили ӯ
Изтиробии интизорӣ дошт гӯё.
Буд сахар,
Тирезаҳо во буд саросар,
Ҳар кучо
як чоғаи испеди хоболуд овезон,
Ҳар яке
дар банди ёду хотироти имшаби хеш,
То кунун
гарми муҳаббатҳои пуртобу таби хеш.

Дарзамон
Девор торафте ба ӯ наздиктар мешуд.
Оқибат пешаш расида, зери лаб гуфт:
— Адомас + Марселе = Ишқ.

XXV

Ў ҳаминро интизорӣ мекашид, аммо
Дар ҳаёлаш ҳам намеғунчид,
К-ин сон зуд
Мерасад он лаҳзаи масъуд.
З-ин сабаб бо шарми афзун
Ҷониби Девор биштофт,
То ки бо чисмаш ниҳон созад
Нахустин номаи ишқи ҷавониро,
Ниҳон созад варо
Аз дидаи тирезаҳо,
Аз он ҳама ҷохоби хоболуд
В-аз чашми ҳама буду набуд.

Лек оё метавон пинҳон намудан
Номаи ишқу муҳаббатро,
Ки дар як сафҳаи паҳнои Девор
Ин замон бар ту расида?

Низ онро кай тавонӣ пора сози,
Дар сари сина ва ё пинҳон намоӣ,
Гоҳ-гоҳ
Бо шавқи афзун
Бӯсааш сози ниҳонӣ,
Лаҳзаҳое, фориг аз хешу зи дунё,
Гаштаву баргаштааш хониву хонӣ...

Марселе бо дастҳои боз
Синаро бигзошт бар Девор,
Ҷафс шуд бар он навишта,
Лаҳзае беёд шуд гӯё,
Дар тани поку ҷавонаш сабт бинмуд
Нусхае з-он номаи ишқи нахусташро.

Дуртар, дар сояи Девор
Як чизи махуфе сахт мехуфт,
Буд он шояд Динозавр.

Даррасид айёми ишқ.
Девор рӯшан шуд.
Бо тамоми марғзорон,
Бо тамоми ҳавзҳои хаззапӯш,
Бо дили сарсабзу пурчӯш
Гӯиё ҳамрангу ҳамтан шуд.

XXVI

Шомгаҳ,
Чун ҳавлии тасфидаи сангӣ хунук шуд,
Ахтарон
Байни замину осмон
Монданд овезон
Ва рӯз охир чу як сағ ҳалқа зад
дар гӯшае торик,
Боз Марселе давон омад бари Девор,

Рӯи ҳарфи Ишқ сар монд,
Даст бар дил -
Шуд ба ин ҳол интизор.
То бишуд он бачча пайдо,
Гӯиё
Умре гузашт аз сар,
Худоё.
Рӯз, ки чун сағ таҳи Девор мехобид,
Паҳлӯ гашт.
Кӯдакон дар хоби ширин
Ханда мекарданд.
Як зани бемор ҳар лаҳза зи нав
мешуд нафастанг.

Эй худо,
Чашми сару чашми тиреза
Сахт беҳобанд,
Ахтарон дар осмон имшаб
Чи камёбанд.

XXVII

Дид ӯ, ки баччаяк омад.
Баччае, ки динаяк ӯро дар ин ҷо
масҳара мекард,
Баччае, ки ҳамраҳаш
Ў медавид аз кӯчаву паскӯчаи шаҳр.

На, набуд он бачча,
Буд Бобокалон, буд балки Одам,

Одаме, ки аз бихишти кӯдакӣ
бераҳм берун шуд,
Ки ин ҳавлӣ аз ӯ гардад пури бачча
Ва бар ҳайвони дар Девор хуфта
Ғолиб ояд.

Марселе мездид - торафт
Баччаяк наздиктар мешуд
Ва ҳис мекард - бояд ёриаш бинмуд.

Як тараф шуд зуд Марселе
Ва холӣ кард
Аз баҳри сари ӯ ними ҳарфи Ишкро,
То ки ӯ ҳам сар бимонад
Рӯи он ҳарфи гуворо.
Ҷои худро ёфтанд онон дар ин дунё.

XXVIII

Ҳарду истоданд чанде,
Тақя бар он ҳарф карда.
Тақя бар Девори Қисмат
доштанд онон,
Ки андар сояи худ дод чошон.
Балки соҳибхона гаштанд он ду тан,
Хона,
Танг ҳам бошад, аз онҳо буд,
Буд ганчаш - Ишки онон,

Буд зебаш он ду мавчуди чавон,
Хона,
Бо чизе, ки будаш,
Бас гуворо буд.

Ҳарду ҳам дар лахзаи оғоз буданд,
Ҳарду ҳам сарчашмаи эъҷоз буданд.
Духтар инро хубтар мекард эҳсос,
3-ин сабаб ҳам
Зери лаб бинмуд оғоз:
— Ман иҷозат медиҳам...
Хоҳӣ агар,
Манро бибӯс...

Баҳр, танҳо баҳр ин гуна карим аст, -
Медиҳад раҳ бар канораш,
Мефишорад дар канори беқарораш,
Мебарад то уфқ
Рӯи мавҷҳои раҳсупораш...

XXIX

Пиразан
Дар офтобак
Боз ҳам мебофту мебофт.
Офтоб,
Ҳамчун хаёлу хотироти ӯ,
Расида бар қиёмаш буд.

Ин замон Девор дигар менатонист
Ҳамчунон дар субҳгаҳ
бошад мунаввар.

Пиразан лек
Кулли ин Деворро ҳамвора медид
Ҳамчуноне сарнавишти хештан,
Аз ҷониби торики он ҳам,
Аз ҳамон сӯе, ки дар торикии он
Боз он Даррандаи пурхавф меҳуфт.
Пиразан, 3-ин рӯ, ҳамора мешитобид:
То ки пурнур аст, ин Деворро
Мебоядаш аз пой то сар дид.

XXX

Пиразан бисёр мехост
Андар авчи ёдҳои хештан бошад.
3-ин сабаб андар ҳаёли хеш
ӯ баромад зуд бар он ошён,
Бар маконе,
Ки замоне
Ҳарду аз Девор
Ҳарфи зиндаву гарми
муҳаббатро бикӯчонданд,
Чун болишт бо сад орзӯяш
Зери сар монданд.

Субҳгоҳон,
Чун бар ин Девор

Меафтод нури офтоб,
 Қисми ҳарду, ростӣ, мешуд тилоӣ.
 Ҳарду ро тарсе ба дил буд он замон:
 Ногаҳ мабодо гум кунанд ин сарвати
 бемисли дунёӣ.

Дертар,
 Дар нимаи шабҳо
 Ба пеши равзани пурчангу хок
 Сангҳои рӯи ҳавлӣ
 Чамъ мегаштанд
 ҳамчун раммаи барра,
 Даст ёзонида,
 Имкон доштӣ, ки ҳар якеро
 ҳамчу пистоне
 кунӣ сила,
 Ҳамчу китфи нозанине гарм бинвозӣ...

Шомгоҳ
 Сангҳои роҳ,
 К-он гармии рӯзонро
 Ба қисми ҳештан бигрифта буданд,
 Бӯи нони гарм мекарданд.

Рӯ ба рӯи равзани онон,
 Чун ҳаде, ки то кунун
 нагашта 3-он кас,

Ў кадам бигзошт
сӯи хона, аз сайдаш қаноатманд,
Дар китфаш камони чӯбии худсохт.

Лаҳзае пас бозгашт аз кор суратгир -
Соҳиби он хонадони сербачча.

Баччаҳояш,
Баччаҳое, ки чу чонаш дӯст медошт,
Ҳар замон з-онҳо

ба меҳре акс мебардошт,
Љумла бар занаш монанд буданд,
Бар занаш танҳо -
Ҳам ба аксу ҳам дар ин дунё.

З-ин сабаб ҳамсояҳо
шӯхона меғуфтанд,

«Ваҳ, бинед, суратгир
Љовидонӣ кардани худро наметонад»

З-ин суҳанҳо
ҳеч гаҳ қаҳраш намеомад,
Ба посух зери лаб
доим табассум менамуд.

Боз ҳам ҳамсояҳоро,
Лозиму нолозим, аз рӯи ҳавас
Бемуздр сурат мегирифт
Бо сад намуд.

Меписандид ӯ
Замини тираву якранги суратро,

Доимо дар ин замина
Пушт бар Девору Дарранда
Мизочонро шинонда,
Акс мебардошт.
Рӯзи имон,
Ё ки рӯзи тӯй
Ё кулли маросимҳои дигар
Пиру барно чамъ мешуд пеши Девор.
Бо ниёзу хоҳиши ӯ
Пахлуи Девор мемонданд гаҳ
тобутро ҳам,
Яъне, - он чое, ки буд оғозгаҳ,
Бигзор, ҳам анҷомгаҳ бошад.

Як замина буд сураатгирро
бахри ҳама сураат.

Доим андар ин замина
Дошт ӯ имон,
Ки беҳтар мешавад маълум инсон.

Гар ту чизе нестӣ,
Дар ин замина -
Пеши Девори дурушти рангпуркида
Наметонӣ намой
нокасии хешро пинҳон.

Пиразан низ инчунин мегуфт.
Ӯ ҳатто кунун ҳам,

Баъди солу моҳи бисёре ниғаҳ мекард
Бар Девор,
 чун бар сурати деринаи худ,
К-аз гузашти солу маҳ ин гуна фарсуд.
Чашми пӯшида,
Ниғаҳ мекард,
кулли саргузашташро дар он дида.

XXXII

Саргузашташро
Дар ин чо
Метавонист ӯ диҳад анҷом,
Чунки он тараф танҳо яке Девор буд,
Девори сарду соките,
К-аз он на имкони раҳой буд,
На бигрехтан,
Танҳо, ба нӯги пойҳо боло шуда,
Дидан буд имкон,
К-офтоб он гуна раҳпӯёст
В-аз тарқиши он Девор хоҳӣ дод
Аввал рӯзу соат,
Баъд моҳу солҳои хештанро
Дар баҳои нону оби
ин ҳавои зиндагибахшо...

Метавонад гуфт Марселе,
Ки аз кай

Рӯи ӯ
Бо рӯи пурожанги ин Девор
шуд ҳамсон,
Аз ҳамон рӯзе, ки чанг оғоз шуд
(Ин чанг на,
Чанги нахустини чаҳон).

Адомас бар чанг рафт, Марселе аммо
Аз қафои пардаи ашказ надид,
К-аз пушти ӯ Дарранда ҳам рафт,
Оре, он Даррандае, ки пушти Девор

Буд пинҳон дар чаҳоне тор
Умре интизори фурсати худ.
Рафт он Дарранда,
Дар Девор танҳо нусхааш монд...

Баъд аз он Марселе шабҳо
Рӯи ҳарфи Ишқ,
Ҳарфи беканори Ишқ сар мемонд,
Сар мемонд танҳо.
Фикр мекард ӯ дар он торикии шаб:
Дигар он Дарранда тарки вусъати
Девор карда,
Дигар одамҳо хама якҷону яктан
Гирди ҳарфи дигаре бо ҳам расида –
Ҳарфи Нафрат.

Монда танҳо
Аз тамоми халқ занҳо.
Бояд онон рӯзу шаб бошанд бедор,
То ниғаҳ доранд аз ҷон
Оташи ҳарфи Муҳаббатро,
Ки аз Нафрат
Ҳазорон бор
Хира сабт гашта рӯи он Девор.

Чамъ мегаштанд ҳар бегоҳ онон
Даста-даста,
Ҳамчу мурғи тирабахтии ҳамагон
Паршикаста.
Осмони сарду тира
Ҳамчу сарбори гароне
Буд андар авчи ҳавлӣ ҷовидонӣ.
Ҳар замон аз роғи дарҳо
Роҳ меҷустанд ҳар гуна хабарҳо.
Ҳар замон
Бо доду фарёд аз дилу ҷон
Як нафар аз он занон
Беҳол мелағзид ногаҳ
Қад-қади Девор,
Меафтод дар пой хати Девор,
Девор он замон
Месӯхт пурозор.

XXXIII

По ба пой вақт лозим буд шитобидан,
Аллакай буд нимаи рӯз
В-он калоба,
Риштаи сурхи калоба дам ба дам
Кам мешуду кам.
Сояҳо бар рост лағжиданд.
Кампир
Лаҳзае во кард чашми хирабинашро -
Рӯи ҳавлӣ аз либоси шуста пур буд.
Рӯи ҳавлӣ
Аз ҳавои гарму бӯи собуну
аз ғайбати пайваста пур буд.

Аз дилу ҷон
Ин замон
Духтарчае
дар гӯшае собунхубобак пуф мекард.
Аз кафаш собунхубобак мепарид он ҷо
ба ҳар ранг,
Лаҳзае раҳшида,
Меафтод ҳар як
бенишон рӯи раҳи санг.
Духтар аммо тан намедод.
Оқибат
Аз ҷӯбаки тилло-ш як собунхубобак

Аз ҳама боло баромад,
Дид хуршеди дурахшонро,
Дар паси Девор,
Гӯё аз уфук он сӯ.
Пас он
Рахшида ғоиб шуд.
Духтарак,
Розӣ зи худ,
Шодона хандид.
Хандаи тифлонаи зебо
Ҳавлиро
Пур кард сар то по.

XXXIV

Марселе, чун бар асо,
Тақя ба ҳарфи Ишқ карда,
Интизорӣ мекашид.
Мужда омад, ки Адомас бозмегардад.
Интизорӣ мекашид ӯ,
Дар қафо -
Рӯтира Девори сиё.
Андар он испедфомии саҳаргоҳон
Чунон бар дидааш омад,
Ки ҳавлӣ нест сангӣ,
бал кулаҳхӯдист...

Рӯи роҳи интизорӣ
пойҳояш шуд карахт.

Интизории варо ду рӯзу ду шаб шуд.
Боз ҳам ӯ интизорӣ мекашид.
Чумла мегуфтанд занҳо:
«Рав, ягон чизе бихӯр,
То бозгаштат мо ҳамеистем...»

Сар ҳамечунбонд бас беҳол ӯ танҳо.

XXXV

Ӯ ба зӯре рост меистод.
Буд бегах,
Ки баногах
Дар хаёлаш,
Оре, ӯро дар гумон
Боз он Дарранда
Аз дарвоза ворид гашту
дар Девор шуд пинҳон -
Хост фарёде барорад, то гурезад он,
Вале таъхир кард.
Дарзамоне аз қафои як аробача
Аз ҳамон Дарвоза ворид шуд
Ду нафар марди шинелпӯш.
Дар аробача, надонист ӯ,
Ки биншаста ва ё хоб аст марде
(Низ чун онҳо
шинели аскарӣ бар дӯш).

Марселе наздик омад -
Гӯиё он ду нафар
Пурсиданӣ буданд чизеро аз ӯ,
Балки мегуфтанд гапхое муҳим,
Лек Марселе намефаҳмид чизе.
Марди суратгир,
ки низ интизорӣ мекашид,
То кунад ин лаҳзаро ҷовид,
Рӯ пӯшид.
Ҷумлаи ҳамсоязанҳо
Низ фаҳмиданд.

Чизеро намефаҳмид
як Марселе танҳо.

Дастҳояш бар қад овезон, ҳамеистод,
Зери лабҳо
Ончуноне паст,
ки худ ҳам намефаҳмид,
Кард ово:
— Адомас!
Буд умедаш, ки ҳама хоҳад аён шуд,
Он ду тан хоҳанд шармид
аз хатои хештан.
Лек овози шиноси зӯрманде
Аз аробача ҷавобаш дод: «Ман!»

Боз олам шуд ҳамӯш.
Оқибат, марде аз он ду тан, ба ӯ гуфт:
«Хоҳари ҷонам,
Бигир ӯро...
Ва ё...»

Марселе худро фиканд он сӯ
Ва рӯи дастҳо бардошт Адомасро,
Ва ҳайрат шуд саропо -
Охир, ӯ чандон сабуке буду
зору бепаноҳ!

Бар аробача назар бинмуд ҳатто:
Кулли Адомас - ҳамин оё?
Оре,
Он чизе, ки рӯи дастҳояш дошт ӯ,
Кулли Адомас буд.

Кулли ёри хештанро
Бурд ӯ аз байни ҳавлӣ сӯи таҳхона.

Аз паяш пайваста
он Девор ҳам мерафт.
Рӯи он
яке рангинкамон
ракси алам мерафт.

XXXVI

Дар дили Марселе ҳоло
 шӯълаи уммед тобон буд.
Сахт пӯшида дари таххонаро,
Дар тирагӣ
Медод идома ӯ фиреби хештанро.
Ў, ба зону уфтода,
Бори рӯи дастҳо
 овардаи худро бибӯсид
В-он замон
Аз дахшату тарси сукути бас гароне,
 ки фароҳам шуд,
Бо алам қаҳ-қаҳзанон хандид.
Чун Адомас
 бо ду дасти бас харобу
 бас дарозаш
(Аз чи ин дастон дарозанд инчунин?)
Сӯи худ ӯро кашид,
Беҳад мутеона ба ӯ часпид.

Лек ин дам пойҳояш,
Пойҳои нозуку ҳассосу зебояш
Натонистанд дарёбанд
 чуфти пойҳои дигареро.
Пойҳои сап-сафедаш
 дер гоҳе метапид,
Ҳамрози худ - пой Адомасро надида,
Чун ду моҳии ба соҳил афканида.

Он ду пои нозуку хассос,
Чустучӯи хешро бебор дида,
Оқибат навмед монданд, орамида.

Дарзамон рангинкамон
Гардид пинҳон.

XXXVII

Ними шаб,
Марселе,
Чун фаҳмид,
Ки то ин алафро
аз раҳи чашмон нарезад,
Ҳеҷ гаҳ хобаш нахоҳад бурд,
Аз болин бадар рафт.

Муштҳояшро ба рӯи синааш афшурд
Ў урёнсару получ
Ба сӯи соя,
Яъне, чониби Девор,
К-андар тирагии ҷовидонаш
Хуфта буд Даррандаи озор,
Раҳ бигрифт.
Наздик омаду як лаҳза сокит шуд
Ва пас рӯ сӯи Девор овариду туф кард
Аз ҷону дил
бар афти он Даррандаи малъун.

Сипас, бо мушт бар Девор куфта,
Дастакони хештанро кард ғарқи хун.
Чуноне муштборон кард,
К-аз ангуштҳояш шуд чудо нохун.
Ҳама часпида бар Девор,
Онро мехарошид,
Аз алам в-аз дард
 гоҳе ҳам нафасгардон шуда,
Мекард бо поҳои зебоаш лагадкӯбаш
Ва мӯҳои парешонаш
Чу борон гӯй мезад беамон чӯбаш.

Зи худ ҳам беҳабар,
Ҳам беҳабар аз дастҳои ғарқои хунаш,
Басо Даррандаро ӯ кӯфт бо дастону
 бо поҳои зебоаш
Ва охир,
Рафта аз ҳолат,
Яке лағжид ногаҳ кад-қад Девор,
Бар пояш.

Ҳамон лаҳза
Сукунат бар замин афтод.
(Ба худ ӯ гуфт:
— Ҳоло бемаҳал афтоданат...)
Аз нав сарашро бо ғуруре карда боло,
Хест ӯ аз ҷо
Ва бар чашмони сардаш

Дӯхта чашми адоватро,
Ба хашми бекароне инчунин гуфто:

XXXVIII

Касе бошӣ-набошӣ -
Тарс ё Тақдир,
Ё Дарранда ё Эзид
Ва ё Шайтон ва ё Инсон -
Касе бошӣ-набошӣ,
Аз чаҳони тираат берун биё,
Дар як нафас ғолиб бишав бар ман,
Маро гум кун ту аз рӯи замин,
хокистарам бинмо,
Бикун саркӯб зери по, -
Аз ин аҳволи ман беҳтар шавад ҳоло.

Наход аз дил туро бигзашт,
Ки ман гаштаам мағлуб?!
Бубин ту ин баданро,
Ин чавонии дилу танро,
Бубин пешобағалро,
Сокҳои поку рӯшанро -
Бубин дар пеши худ нақши азалро,
Яъне,
он вақте ки ман будам дар ин олам,
Набуд аз ту дар ин олам нишоне ҳам
Ва ман ҷовид мемонам дар ин олам,

Даме, к-аз ту наместонад нишоне ҳам.
Ту медонӣ,
Ҳамебояд бидонӣ, к-имшаби торик
Дар таххона, рӯи вожаи Ишқ
Оқибат ман гаштам обистан.
Ту мефаҳмӣ - писар тавлид хоҳад шуд,
Писар! –
Ҳамчун давоми умри Ёву Ман!

XXXIX

Чунин гуфту бирафт ӯ –
 хаставу хомӯшу дилхолоӣ.
Чунин гуфт ӯ ба шеван,
Бояд охир инчунин мегуфт,
Азбаски наметвонист ногуфтан.

Ҳамедонист, к-ӯ ғолиб набуд,
Бо ҳоли зор
Аммо сабукдил шуд аз ин рафтор.

XL

Адомас гиряхо мекарду менӯшид
Ва гамгин,
Зери лаб, пурдарду даҳшатнок оҳанге,
Ҳамора мебаромад
 рӯи мизу бо ҳаросонӣ

Ба тиреза ниғаҳ мекард.
Дар он
 ӯ пойҳои раҳгузархоро ҳамедид,
Пойҳое - чобуку чаккон,
Пойҳое - хаставу ларзон.

Ба пушти шиша поҳо медурахшиданд,
Хамчун нур ҳар сӯ медавиданд.
Пойҳо - бахшу атои олами дигар,
Чу алмосе, ту гӯй,
 шишаи тирезахоро мебуриданд,
Хамзамон маҷбур мекарданд
Чашми хешро нимкоф бинмудан
Ва дилро
 сӯи чаҳли беилоҷӣ низ бикшудан
Ва рӯи мизи кӯҳна мушт кӯбидан,
Қаҳонро нафрати беинтиҳо бинмудану
 пайваста нӯшидан:
Чи нӯшидан, ки ҳар чомаш
 яке дарди дигар бошад,
Баробар бо ҳисоби
 пойҳои раҳгузар бошад...

Вале шабҳо...

Ҳамеомад ба зӯре
То ба пеши пойҳои рӯшану зебои Марселе,
Ба онон дарфитода,

Меҳрубониҳо ҳамекарду навозишҳо,
Фушурда беамон бо панҷаҳои
хушку пурзӯру дарозаш
(Аз чи ин дастон дарозанд инчунин?).

XLI

Аз таҳи кат Адомас берун намуд
қуттии деринро,
Ки пеш аз ҷанг рафтан
Андар он
анҷомҳои мӯзадӯзиро ниғаҳ медошт.
Гирифта қолаби коромадашро,
Пеш монда қуттии лабреси қатронро
Ва баста
пешбанди хештанрову даҳонро
Карда пур аз меҳи чӯбӣ,
Дод оғоз ӯ ба кори хеш.

Ҳамон дам
Пеши чашмони тиреза
пур зи тифлон шуд.
Ҳама меҳост дидан –
чун патинка мешавад пайдо
Ва кафши нозуку зебо.
Вале дар дил ҳама буд интизори он,
Ки ҳезад мӯзадӯзу пешбанди
хешро гирад

Ва тифлон
 бо ду чашми хештан бинанд,-
Андар зери чисми
 пуртавонаш пойҳояш нест.

Пойҳоро бозгардонед!

XLII

Буд ӯ собир
Ва охир
Бо худаш як рӯз танҳо монд.

Боз чашмони тиреза
Баъд аз ин сарду тихӣ буд,
Чунки мардум,
Оре, мардум чумла медонист,
Беҳад хуб медонист:
Зери пешбанди кори ӯ
 ҳеч чизе нест...

XLIII

Оташи дилро,
Ки берун аз дахон мешуд ҳамора,
Кард хомӯш ӯ,
Гирифта бар дахонаш чанд мехеро

Ва бо чаҳди дуболо
Бо ҳавас часпид бар кораш дубора.

XLIV

Кафшҳояш
Беҳтарини кафшҳои даҳр хоҳад буд.

XLV

Инчунин метофт аз ҳар сӯй,
бар чашми назора:
Адомас дар зиндагӣ
бар хеш ҳайкал мегузорад.

XLVI

Беҳабар аз асли кор
Он қадр шуд хурсанд Марселе...
Бегаҳ ӯ
Баргашта аз кору
дари таҳхонаро қуфл аз дарун дида
(Чашми равзан низ буд
бо парда пӯшида),
Аз дилаш бигзашт:
Адомас, аз афташ, мекунад роҳат...
Буд ҳангоми хӯроки шом –
Дукон рафту харид аз ину он,
Ҳамворааш як фикр андар сар:

Курсие, к-ӯ,
Низ бо он дастхояш,
Як тараф афканда буд аз зери пояш
(Аз чӣ ин дастон дарозанд инчунин?!).

XLVII

Марселеро
Чумлаи ҳамсоязанҳо
 сахт мекарданд талқин:
Зуд бояд
Кафшҳоро ӯ фурӯшад,
Дар баҳошон
 ниматобуте бифармояд...
Ҳаст баски чумларо фаҳмо:
Андар ин ҳавлӣ бувад пул
 тухми анко...
Лек Марселе кавирӯҳ
Сар ҳамечунбонд бо андӯҳ.

Баъд оварданд чумла рӯи дастон
Ниматобуте на,
Тобуте бутун берун зи таҳхона –
Адомас буд калон.

Кард хоҳиш Марселе -
Тобутро монанд андар пой Девор,
Интихобид ӯ худ он чоро,

Ки кулли тирагихоро макон буд,
Яъне, он чоро, ки дар соя,
Дар дили торикии ҷовид
Дарранда ниҳон буд.

Гуфт суратгир:
«Андар соя
Сурат табъи дил ҳаргиз намеоя»,
Буд Марселе
Ба ҳарфаш лек подор –
Монд тобут он чо,
Андар пои Девор.

Адомас он чо калон буд –
Ончуноне ки аз оғози чаҳон буд –
Бо ду кафши бас калонаш,
Бо ду кафши тозаву зебову рахшонаш
Гӯиё бар фарш,
Меафшурд по бар погаҳи тобут.
З-ин сабаб ҳам
Дар назар метофт,
К-ин куттӣ
Барои ӯ басо танг аст.
Кӯдакон он сӯй мидиданду ҳар дам
Ҳайрати онон ҳамеафзуд –
Ки аз баъди мурдан
Одамӣ оё зи нав меёбад он чиро,
Ки андар зиндагӣ гум карда буд?

Боз ҳам омад накард он рӯз кораш,
Набаромад он ягона
 сурат андар рӯзгораш.
Айби суратгир нест, албатта.
Ў он лаҳза,
Худ бо худ ҳаме оташ гирифта,
Чумларо дар сурати ёдаш гирифта...

XLVIII

Бас ачиб аст аз барояш:
То кунун бар ёд меояд варо
 он марғзоре,
Ки бар ў рух дода буд дар хобхояш.
Лек ин бор
Рӯй-рӯи марғзор
 андар шино буд меғҳое,
Ҳар тараф карда парешон
 меғро бо дастҳо,
Ду чашм сӯи тирагии ширфои
 чун саробаш,
Марселе он дам шино мекард
Андар ҷустуҷӯи аспи испеде, ки боре
Шуд дучори ў ба дарёбоди хобаш.

На само ҳаст,
На замин,
Меғу меғу меғ,

Ҳар сӯ - як ҳамин.
Бояд ӯ сайёра аз хеш оғозад
Ва бо сайёра
 андар марғзори қисмати худ
Хешро аз хештан,
Аз хештан созад.

XLIX

Чашм бикшод ӯ -
Набуд аз пардаи меғи сапед осор,
Пеши чашмҳояш буд
Як пурзахму пуртарқиш он Девор.
Он Девори дида эй басо ғам,
 эй бас андӯх,
 эй бас озор.

Бар тиреза, инак, ӯ бисёр шуд наздик.
Марселе аз ӯ пурсид
Бо лабҳои хуншор аз газидан:
— Гӯ, чӣ меҳояи ту аз ман?
Дарзамон Девор ҳам додаш ҷавоб:
— Офтоб...
Ин лаҳза Марселе фиғон кард
Аз дилу ҷон,
Ҳамзамон Деворро кард аз худаш дур
Ҳамраҳи он дарди носур.

Низ аз ботин мунаввар гашт Девор.

Меғ ҳар чониб парешон шуд.

Аз паси уфқ асп ҳам

аз нав намоён шуд.

Дастҳояшро ба ҳам молида, Марселе

Навозиш кардани асп сафедашро

ҳавас мекард.

Баъд ким-кӣ сӯи ӯ ҳам шуд,

Арақҳои варо бинмуд пок,

Он гоҳ бо овои кампирона

Дар гӯшаш бигуфто:

— Бачча кардӣ, эй зани бебок...

L

Бӯи нони гарм меомад зи ҳавлӣ,

Шом шуд оё?

Агар дар шаҳр

Бӯи нони гарм

ин сон фаровон аст дигар,

Метавон гуфтан,

ки мардон бозмегарданд.

Оре, бозмегарданд мардон,

Чунки дар пушти тиреза

Мешавад ҳар дам баланд овояшон.

Кампир шуд хайрон,

Ки аз бозомади мардон зи кор
Ин гуна гофил монд.
Сахт ўро ногаҳон шояд ғанаб бурд,
Хотироташ бо сари худ, з-ў чудо,
чун Вакт чорӣ буд.

Дид дар дастони занҳо
ў либоси тозаро,
Омад ба ёдаш –
З-ин мувофиктар барои шустушӯ
рӯзи дигар нест,
Рӯзи шанбест.

II

... Рӯзи шанбе.
Марселе ҳам тифлаки худро замоне
дар сари дастон
Пасон, аз дастакаш бигрифта,
Баҳри шустушӯ ҳаммом мебурд.
Лаҳзаҳои хуштарин буд –
Бӯғ аз ҳар чонибе мезад ғағона,
Ҳамчунон пероҳани шоҳӣ
ба ҷисми одамӣ мешишт,
Мепечид ҳам чандин қабат
бар ҷисми урён нозукона,
Об ҳам
Бо чумла узви одамӣ –
Аз пой

То сар –
Ҳамзабон мешуд
Ва овои латифи ҷумлаи занҳо
Баланд аз ҷисму ҷон мешуд
Ва лаҳза-лаҳза
Обу ҷисмҳо бо ҳам қарин мешуд.
Ва овои нахусти шодии одам
Зи рӯзи омадаш бар арсаи олам –
Ҳамон эҳсоси ҷун олам қадими ӯ
Баланд он лаҳза
то чархи барин мешуд.

Ва тифли хешро Марселе
Мекард аз ҳама гарду ғубори
рӯзгораш пок,
Собун бар сараш молидаву мешуст
То он лаҳзае,
К-ӯ мегурехт охир
зи дасташ ногаҳон чолок.

Лек ин як лаҳзаи хуш,
Лаҳзаи шодии аввал ё азалро
Буд подоши гароне –
беқарориву азоби шаб,
Шабони тори исёни,
Зибаски ҷисми ӯ
бар рағми ин дунёи пир

Зи чисми фониву пурҳасрати ӯ,
Дар чаҳони тирагӣ афканда нур,
Ояд падид ин лаҳза шодии вафо –
Асли булӯр.

3-ин сабаб, то субҳ
Дандонаш фуру мерафт бар лабҳо,
Бо ду дасти хеш меафшурд
Болишро ба рӯи синаҳои хештан шабҳо.

Ин тарик
аз резаҳои хотироти рӯшани шабҳо
Сер мекард ӯ ҳама шаб
чисми пуртобу табашро,
То ки чонаш хешро воло бидорад,
Хешро мағлуб нашморад.

II

Пеши Девор,
Соя бар рӯяш расида,
Пиразанро ногаҳон ларзонд.
Офтоб андар уфуқ мерафт поён.
Рӯи санге нарм мехуфт
Як рахи пасмондаи нуру харорат.
Буд равшан, к-ин замон соя
Ҳама Деворро
аз хеш хоҳад баст пиroyа.

Мон, чунин бошад,
Мон, ки нури ёд шодиофарин бошад.
Ҳам сафарҳое ба қаъри асрҳо бошад,
Қисмати одам ба дасти наслҳо бошад!
Кӯдакон бигзор имшаб хуш бихобанд,
То сахар
 барвақттар бар кӯча биштобанд,
Баски фардо рӯзи бозор аст,
Ҳар яке фардо
 ба савдое гирифтор аст...

Инак,
Ид бод ин бору ҳар боре!
Хоби хуш бошад ҳама шаб
Раҳ ба бедорӣ.

LIV

Мард шуд ўро писар.

Ҳар субҳ Марселе
Мегуселонид бар кораш.
Ў намекард он замон андеша аз бахте,
 ки ўро хаст,
Лекин он қадар хушбахт буд
Ҳар субҳ, хангоми гуселондан ба кор,
Шомгах, гоҳе ки баргашти писарро
Буд аз кор интизор.

Лахзаҳое низ, к-аз баҳраш ҳамепухт
Хӯрданиҳои лазиз,
Баъдтар ҳам,
К-ӯ рафиқони худаширо
 интизорӣ мекашид,
То дергаҳ мехонд бо онон китобе
Ё ки гаҳ то нимашаб мешишт
Гарми сӯҳбати ширину бобе.

Он замон ӯ
Дар кадомин кунчаке биншаста хомӯш,
Бо хавас медод бар гапҳои онон гӯш,
Ҳар дам ноаён мекард ғамхорӣ
Ва хушбахти ҷаҳон буд,
 ки дар ин дамҳо
Зи ёдаш рафта буд Девор,
Буд ин лаҳза фаромӯш гӯиё оне,
Ки андар зулмати ҷовид мезист,
Он ки мағлубаш нагашта,
Лек худ ҳам ҳеч мағлубаш
 намудан менатонист.

Он замон
(Ёдаш ба хайр!)
Айёми осоиш ба дунё буд,
Балки беҳтарини рӯзҳо буд.

Марселе армони бисёре надошт,
Мехост танҳо –
Рӯзҳои хуш бимонад бардавом
Дар ҳама айём.

LV

Он саҳар фарзанди ӯ аз зери кат
Қард он қутгии деринро бадар,
Дар таҳи он
Қарда ӯ ҷумла китоби хешро пинҳон
Ва Марселе яке фаҳмид, –
Баъди солҳои беш ташвишро аён дид.

Рӯй бар Девор овард ӯ,
Ҳамоно бо худ андешид:
Шуд бедор
Аз нав боз он Даррандаи хунхор.
Бояд ӯ омода бошад,
Чунки рафт айёми осоиш,
Расид айёми ташвиш.

Шояд он айёми неқӯ
Буд танҳо дар ҳаёли ӯ.

LVI

Пеши қутгӣ
Ҷониби модар
ҳамегуфт он замон фарзанд:

Баъд Марселе
Ба ним овоз гуфто ё худ андешид:
— ...Девор...
Аз дилаш бигзашт танҳо,
Дахшате ўро фаро бигрифт аммо:
Гашта ӯ мағлуб оё?

LVII

Монда он рӯз
Рӯшан андар ёди кампир.
Он қадар рӯшан,
Чу хуршеди сахар рӯшан.

Чун ҳамеша пиразан
барвақт хест аз хоб
Ў зи чогаҳ бингарист аввал
суи фарзанди ғамхор,
Баъд, чун одат, - ба Девор.
Бингаристу гашт ҳайрон,
Ин қадар барвақт шуд хуршед хандон.
Баъд аз он танҳо,
назар бинмуда рӯшантар
зи чашмони тиреза,
Дид болотар аз он Девору Дарранда
Парчами болои рахшанда.
Дар дами боди вазон беҳуд тапида,
Парчам он дам бегумон метофт зинда.

Модар имон дошт –
аз марде, ба ин зӯру фурӯғ,
Барнамеояд дурӯғ.

Марселе он гоҳ безинҳор
Берун шуд зи таҳхона ва роҳӣ гашт
Сӯи парчами Девор.

Ҳавлӣ аз шуои лолагуни субҳгоҳӣ
Медурахшиду шино мекард
Бо кулли ғаму ташвиш
Ва дарду ғуссаву хоҳиш
Ва бо он сабри сангӣ,
Нафрати бисёр,
Тарси бешумор,
Он гуна – бо нону намак,
Бо дарди бисёри худу он шодии андак
Шино мекард.

Киштӣ кӯҳна буд, таҳхонааш – бисёр,
Мамлу аз тамоми бор...

Ин сон пеши Девор
Марселе ҳис кард рӯшан:
Мекунад ҳавлӣ шино
(Аммо, намедонад кучо...),
Азбас насими субҳ бозӣ менамуд ўро
ба доман,

Бӯсаҳо мекард аз рӯяш
Ба меҳри гарму нотакрор,
Он дам
 мебаромад Меҳри ҷовид аз паси Девор.

LVIII

Пиразан шуд ғарки баҳри сояҳо,
Мебофт аммо боз –
Бояд ӯ диҳад анҷом
Бар оғоз,
Варна кай шавад ором.
Ў боз интизор аст,
Интизори ҷовидон –
З-оғоз
То анҷом.

LIX

Ҳеч кас оғаҳ набуд...
Ў низ доништан наметонист,
Аммо
Бо кадомин ҳис
Ҳамебоист медонист.
Оре,
Бояд ӯ донад

Ва мардумро
Бари Девор хонад,

То ба зӯри ваҳдати дастон
Раҳеро бозбанданду бурун н-ояд дигар
з-он зулматистон –
Аз дили Девор
Он Даррандаи ғаддор.

LX

Як шаб, ҳини хоби мардум, аз Девор
Берун омад он хунхор.

LXI

Субҳи рӯзи дигар
Одамонро чанги нав бедор кард.

LXII

Он гоҳ дар Девор
Шуд пайдо
Паногоҳ –
Вожаи сарду сиёҳ.

LXIII

Як рӯз Марселе
ба он таҳхона поин шуд.
Дар он чо мардуме бо бастаҳо,
Бо обу нон
Аз чанг буд пинҳон

Ва он таҳхона
 бӯи тарсу ваҳми одамон мекард,
Бӯи калламуш,
 ашку арак,
 дарду ғамон мекард.

Он чо танг буд беҳад ва одамҳо
Ҳамоно танг мекарданд
 он сон ҳамдигарро
Аз барои чое дар зери замин он чо.

Ва ӯ бо хеш андешид, ки дар ин чо –
Дар ин зери замин ҳам
Чанги хурду ноаёне мекунад
 хар лаҳза сар боло.

Дар ин чо ҳам ба чашмон ноаён,
Аммо калону пурзиён
(Чун тарси Инсон?)
Гашта Динозавр пинҳон.

Ӯ касеро дар дилаш маҳкум нанмуд,
Одамай аз ҳар ҷиҳат ин лаҳза ӯро
 ошно буд.

Рафт берун.
Ҳеч кас ӯро нагардонд аз раҳаш.
Лек як кас бо дили сард

Зуд чояшро,
Ҳавояшро
Зи худ кард...

Аз барои чӣ, Худоё?

Марселе берун баромад -
Олами пахно ба чашмаш
Тофт монанди паногоҳи азиме,
К-андар он ҳоким бувад
Рӯҳи Динозаври лаиме.
Буд чунин мушқил, аз ин рӯ,
Парчами гарми муҳаббатро бар он
Девори воло парфишон кардан.
Қулли даҳри беҳудуд
Як паногоҳи азиме буд,
Аммо
Қои пинҳон гаштане ку? -
Ҳар кучо
Бӯи дуди сӯхтору
бӯи мағшуши арақҳои бадан
Мерасад бо бӯи тарси мову ман.

Пас чи сон бебок
Динозаврро куштан тавонӣ,
К-ӯ баробар дар вучуди ҷумла
дорад зиндагонӣ?!

LXIV

Дар бари Девор меистод,
Ҳамчун дар бари таърих, хайрон -
То кучо раҳ бурдани худро намедонист,
Пеши чашмаш мешуданд
Шаҳрҳову одамон
Бо хок яксон.
Хок месӯхт,
Об месӯхт,
Дар само маҳтоб месӯхт.

Фикре бераҳмаш ҳамеафшурд:
Оё ӯ шуда мағлуб? -
Қалбаш,
Қалби гармаш
Он замон
Гӯё бишуд як пораи Девор.
Оё
Баъд аз ин дар даҳр
Қое нест аз баҳри Муҳаббат -
Мурғаки паркандаи авчи саодат?

Аз миёни дуду оташ
Мепарад мурғе суи Девор,
Худро мезанад
бар сангҳову мешавад пора.
Мезанад худро бар ин Девори бехис,

То пас он бебол чун санге биафтад
рӯи сангистон.

Аз чи бисёр аст ин сон
Санг дар рӯи ҷаҳон?!
Шояд ин сангон ҳама
чун мурғакон буданд,
К-аз авчи само афтада,
сангони сияҳ гаштанд?

Марселе ба зону зад
миёни ҳавлии сангин,
Сучуд овардаву ҳар сангро бўсид,
Беҳи гӯши ҳар як
нолаҳо карду мадад пурсид.

Ҳамон лаҳза
Тамоми санги ҳавлӣ зинда шуд
(Андар ҳаёли ӯ фақат),
Сӯи само пар зад
Ва дигар
Ҳар яке з-он сангҳо
Тайёра метонист будан,
Санг ҳам,
Сарбози ҷонбиспурдаву бонанг ҳам.

LXV

Буд номаълум, к-ӯ мағлуб гашта,
Лек хушқид,
Бетароват шуд
Ҳама он шаҳрҳои ормонӣ,
Дар дилаш дигар
 ба хоки тира яксон буд
Ва ӯ, чун боди пойиз,
Дар миёни он ҳама вайронаҳо
 сарсону сарсон буд.
Ҳатто дар ҳаёлаш ҳам набуд
Бишкастаҳои рӯзгори рафтаре чидан,
Ки мефаҳмид бо андӯх -
Беҳуда-ст кардан
 шишаи бишкастаро пайванд.

Лек бар гӯрондани он рӯзгоронаш
 дилаш ҳаргиз намешуд,
3-ин сабаб, он ҷумларо дар хештан
Бо вожаи пурдарду хайрони «Чаро?»
Печонд, ҳамчун дар кафан...

LXVI

Ӯ хуб медонист -
Фарзандаш фақат бар ин саволаш
 метавонад посухе бидҳад,

Варо фаҳмонад осон,
Лек ку ин лаҳза фарзанди ҳамадон?!

Худ бирафт аз хона,
даъватро нагашта интизор,
Танҳо гаҳи рафтани зи хона
Парчами меҳру муҳаббатро
Нишон монд аз худаш болои Девор.

Кард пинҳон Марселе дар кутгӣ онро, -
Дар миёни ёдгори шавҳару фарзанд.

3-он пас
Ҳамчунон қалбаш
нигоҳаш ҳам тикӣ шуд,
Сард ҳам шуд,
Гӯиё дасте зи Девор
Ҳиссаеро канд,
Он қисмат кунун аз асли худ дуру чудо
Бояд бимирад.

3-ин сабаб шояд дигар бисёр
Меомад бари Девор
Дар ин чо фақат ӯ лаҳзае мешуд
Каме наздик бо худ.

Мо гаҳе вомондаи хешем,
Гаҳ - вомондаи тақдир,

Гаҳ дар панҷаи тақдир бетадбир,
З-ин Девор
Чашми хешро аммо намегирем,
То пайваста асрори варо хонем,
Дарди талху бисёри варо донем.

З-ин рӯ,
Дарди худро бурд бо ҳасрат фурӯ.
Як дам ҳамоно аз ғаму андӯҳ раст,
Он Ҷузви дур аз Кул
Зи нав бо Кул бипайваст.

LXVII

Истода Марселе паҳлӯи Девор,
Рӯи ӯ чун рӯи Девор
Пур зи чин асту зи ожанг.
Оламаш гоҳе фаромӯш,
Мекунад ӯ хешро гӯш.

Шояд ин қисмат набуда,
Шояд ин байти ҳазинро ӯ зи ҳасрат
Худ барои худ суруда,
Шояд инро ҷумла андар бофтан
Шуд муяссар бофтан.
Он гуна гиро бофтан, к-аз беҳудӣ
бар бофта бовар намудан,
Он чунон бовар намудан,

К-ӯ намедонад дигар –
чун қиссаро охир намудан...

Шояд андар ин фасона
асл пинҳон буд?
Қисматаш шояд ки бо ин қисса
яксон буд?

Метавонист ӯ,
к-аз ин хушрӯзтар бошад?
Магар Девор
имкон дошт бахшад рӯзхоеро барои ӯ,
К-аз ин бесӯзтар бошад?
Худаш ҳам метавонист
Қисмати билкул дигарро чои умри
чориаш фаҳмида битвонад
Ва ё ки рӯзгори дигареро
умри худ донад?

Ба чуз ин,
Нест асноде, ки гӯяд боварибахшо:
Ҳар он чизе, ки буд, аз сар гузашт ӯро.
Магар як пора коғаз,
гарчи бошад муҳрдор,
Гум гаштани он яккафарзанди варо
Бешубҳа метвонад қунад иқрор?
Танҳо нест имкон хубтар дидан,
Зи дигар хуб санҷидан.
Аз ин рӯ, ӯ нахоҳад кард бовар:

Марде –
Зебову чавону
 қадбаланду дилписанд он сон
Тавонад гум шудан
 якбора беному нишон.
Бояд, ки бошад мӯчиби он –
Ҳеч не, тире,
Садои таркише,
Дарранда ё Инсони хапгире
Ва бояд дар замин бошад кафи чое,
Ки дар он
Тифли ӯ истода бошад побачо
Чун парчами
 пур аз ҷилои Ишқ нофармон
Ва то ҳол истодаст ӯ –
Ҳамон қоматбаланду пуртавон,
Онгуна пурзӯру чавон.
Чун метавонад гум шудан
Ингуна як Инсон?!

Чи ноҳақ бошад оне, ки бигӯяд:
Ҷанг охир шуд.

Динозавр ин замон ҳам боз подор аст,
Ононе,
 ки аз майдон ба хона барнагашта,
То кунун андар набарданд.

Инак, ӯ ҳам
Кай шуда мағлуб?
Фирӯзӣ –
накӯфарзанди худро интизор аст.

LXVIII

Инчунин бошад агар,
Бояд ҳама таъзим бинмоем мо
Бар ҳайкали пурорзӯи зиндаи модар –
Ҳам он модар,
ки охир ёфта гӯри писарро,
Ҳам ба он модар, ки андар интизорӣ
коста нури басарро,
Баски онон
Чумла бар пирӯзии ҷовид ҳақдоранд.

Фарзандони онон
то кунун андар набарданд,
Он ҳама
Фарзандҳои навҷавон, пурзӯр, зебо
Баҳри пирӯзӣ фаровон ранҷ бурданд.
Баҳри он пирӯзие,
к-аз ҷумлаи пирӯзиҳо волост,
Бас пирӯзие аз баҳри фардост.

Мо ҳама бошем бояд
Аз барои модарон пушту паноҳ.

Чону дилро пок дорем
аз барои парчами Ишқ –
Он ягона парчами подору зебо.
Пас хама имрӯз бархезем,
Чумла сар фурӯд орем
Пеши модарони
аз ғаму андӯххо ҳайкалшуда,
Ки ҷавони ҷовидон фарзандҳошон
Дар набарди ҷовидон маътал шуда...

Сар фурӯд орем
Пеши модарони меҳрубону содадил,
Хушкҷисми бемадоре
Аз ғамони интизорӣ.
Эй басо онон ҳазинанду ҳазин
Ҳамчу чӯби беливои
чумла парчамҳои дерин...

LXIX

Зиндагӣ гӯё ки охир гашт.
Девор
Шуд зи дигар тираву тор
Онҷунон оинае,
Ки кас ба рӯяш нангарад,
Ғайри ҳамон кӯдак,
Ки сӯи Динозаври пуртавон

То ҳол буд ўро
Ҳамон тиру камон,
Лек баҳри фаҳми ин бисёр буд кўчак.

Ва кампир ин замон якбора ларзид.
Сардии бегонае
 бар қисму бар чонош давид.
Риштааш охир шуд
(Ў худ хуб медонист: бояд
Як замоне риштааш охир сар ояд).
Лек ин бори гарон
Бар дўшаш омад ногаҳон:
Хам шуд,
Ки бинад –
Дар ҳақиқат
Риштааш охир шуда,
То фаҳмад ў:
«Охир» худааш чист.
Лек ў,
Пушти хамашро бори дигар
Рост бинмудан натонист.
Тира он дам зиндагонӣ
Пеши он чашмони камбину ҳазин шуд.

LXX

Он замон Девор яксони замин шуд.

LXXI

Ў наредонист,
Дар бедориаш ин буд ё дар хоб —
Бигзашт
Аз сари Девори
 бо хоки сиях яксони тира.

З-он суи Девор
Пеши чашмҳояш
Марғзори ошно омад падида.
З-ин сабаб,
Ҳарчанд танҳо буд, бас танҳо,
Натарсид.
Аз дилаш бигзашт: бояд
Аспи испедаш ба истиқболаш ояд...

Аз паси уфқ
Он замон чун кӯҳ
Динозавр хест.

Дар миёни марғзори беканор
Ҳарду гаштанд
Оқибат бо ҳам дучор.

Он дам
Динозавр андар кудумаш гашт ҳам.

Гарчи номағлуб буду
дар набард аз по наяфтод,
Пеши поҳои вай афтод...

Гӯиё дар хоб
Шуд пурнур аз нав офтоб.
Роҳаташ бикшод оғӯш,
Дардхояш шуд фаромӯш.

LXXII

Рӯзи нав шуд бо куҳан Девор ҳамдӯш.

ШЕЪРХО

МОДАРОН

Ба қадди ҳам замин шудгор карданд,
Калон карданд фарзандони урён,
Ки зидди душмани пуркини кишвар
Ба разми беамон буданд мардон.

Намеомад зи дасти ниматанҳо
Дар он айёми ғам кори казоӣ.
Миёни ҷумла занҳо дардманд аст
Зи кори бешумору баччазоӣ.

Ба қадди ҳам сари гаҳвора шинанд,
Ба сад уммеду армон алла гӯянд.
Дар ин дунёи рӯзу шаб шабу рӯз
Пазанд аз баҳри мо, дӯзанду шӯянд.

Наёбад кори зан анҷому ояд
Паёми бомдодии хурӯсон.
Яке дар батни худ бинмояд эҳсос
Нишони ноаёни ишқи ҷӯшон.

Чи фарзандон, ки ӯ бар хок дода,
Чи ашконе, ки ӯ афшонда бар хок.
Ба уммеде зи нав зоиду поид
Ба рӯи хок, зери тоқи афлок.

Гахе бардошта боми фитода,
Гахе дӯзанд, гаҳ сӯзанд дар умр,
Чу шамъи ноаён миранд як рӯз,
Агарчи човид афрӯзанд дар умр.

Замоне дилбару дилҷӯй буданд
Мисоли ин диёру обу хокаш.
Ниҳода Литваро бар по чу тифле,
Шуданд омехта бо хоки покаш.

P.S.

Бар сари ҳар пушта мондам
Офтобе нурполо,
Баччаҳо оянд бар шавк
Ҳар саҳар вақти тамошо.

Бар сари ҳар навниҳоле
Мурғаке хушхон нишондам,
То ба лаҳни худ зудоянд
Аз ниҳоди духтарон ғам.

Дар дили ҳар марди меҳан
Коштам тухми муҳаббат,
То зи маҳчурӣ наолад,
Бо Ватан умре биболад.

МАРСИЯТЕ ДАР МАРГИ БАРОДАР

Чи мебинӣ, чи меёбӣ, бародар,
Дар он манзил, ки з-он н-оянд дигар?

Миёни он дилони поку дилчӯ
Магар осоише ёбад дили ту?

Дилат осояд аз хулбӯву райхон
Ва ё озорадаш хори фаровон?

Дар ин раҳ аз кадомин ҷабру меҳнат
Гули обича дар дастат бирӯяд?

Чи сон озору меҳнатҳо бубинӣ,
Чи захматҳо дар он дунё бубинӣ?

Зи андӯху ғаму дарди ду дунё
Биосо, ҷовидон акнун биосо...

ВАСФИ ЗАМИН

Ҳамехоҳам кунам васфи заминро,
Чи сон ёбам вале ҳарфи нагуфта?
Ба ёдам ояд авсофи шунида,
Ки боди вақт аз ёдам наруфта.

Шунидам ман, ки бо хашми зиёда
«Замини ман!» - ҳамегуфтанд мардум,
Ба танҳой намуда ҳифз умре,
Замини хешро дар зери анҷум.

Шунидам ман: намоз овард бар он
Ғаҳ мардум ба садҳо меҳрубонӣ:
«Замин, раззоқи насли одамӣ ту,
Ту моро гушнаву урён намонӣ».

Шунидам: дилгазон аз хоку афлок
Ба он карданд ғаҳ ношукрии беш:
«Замино, баҳри мой модарандар,
Най модар ба ин бемехрии хеш!»

Валекин буд аз оне беҳтарин ҳарф,
Ки «аз ман» не, «замини мо» бигуфташ,
Касе «аз ман» бигуфто, заррааш гуфт,
«Зи мо» гуфташ касе, дунё бигуфташ.

ПАЙВАНД

Гуфтам даме танҳо нишинам
Дар бешаи пурбору пурбар,
Аммо ба гирдам чамъ гаштанд
Садҳо дарахте чун бародар.

Таънам заданду ҷанг карданд,
То дар замин бошам заминӣ,
Гармам пазируфтанд беҳад,
Омӯхта расми қаринӣ.

Пешам ба ҳасратҳо заранге
Нолидаву дилро тихӣ кард.
Саф-саф дарахти пир вопас
То хона манро ҳамраҳӣ кард.

ТРАКТОРИ НАХУСТИН

Ба уфки шомгах мерафт хуршед,
Ба сахроҳои водӣ соя кишта...
Дари пуррози маъбад шуд кушода,
Аз он берун шуд овози «фаришта».

Ба гарду чанги деҳ бар деҳ даромад
Трактори нахуст – асбоби ташвиш,

Ба сӯи аспӣ фӯлодӣ давиданд
Фаромуш карда мардум тоати хеш.

Ба ҳасрат занги маъбад дошт фарёд...
Нахустин бор бо овои маъбад
Фаромуш карда буд мардум, ки бояд
Кулоҳи хешро аз сар бигирад.

ХУМОР

Хумори асп мегирад диламро,
Хумори чашмҳои меҳрубонаш.
Савори асп меҳоҳам кунам тай
Шабонгаҳ марғзори поку беғаш.

Накардам солҳое ман навозиш
Тани аспони тозиро саҳаргоҳ,
Ки ҳар чошон нишони раҳсупорӣ
Паи ҳар тасмае тобад чу як роҳ.

Тамоми умр меғуфтам, ки бошам
Шабе то субҳдам дар хонаи зин,
Дами досе битобад аз тиреза,
Битобад марғзори поку рангин.

Вале монд аз хаёлам мисрае чанд
Кашишҳои лачому нолаи бод,
Хатакҳое зи саҳроҳои қорам
Маро шуд сатрхо дар шеъри озод.

Бишуд моро ҳақиқат довари дил,
Бишуд моро ҳам ӯ нони ҳалоле.
Бувад моро ба сӯи зиндагонӣ
Ду чашми пур зи андӯху саволе.

НАСЛИ МО

Барои Алфонсас Малдонис

Медамад субҳ, то ки рӯз орад.
Одамӣ баҳри кор меояд.
Эй басо мо ба умр н-осудем,
То ки имрӯз умр осяд.

Қадри меҳри ҳақиқӣ фаҳмида,
Озмун карда қудрати нафрат,
Мо сазовор зиндагӣ кардем,
Ончуноне ки мардро бояд.

Баски фӯлод сахт подор аст,
Ҳарчи аз ўст, мешавад подор.
Мову ту чун ду дасти як баданем,
Одамиро ду даст ояд кор.

Мо набудем бандаи эҳсос:
Интизорем тирамоҳи дил.
Кошки тай кунем то охир
Баҳри суди замона роҳи дил.

Бок не, сояе фитад бар дил,
Соя пайки ниҳони нур бувад.
Баски бе нур соя пайдо нест,
Баски соя нишони нур бувад.

ҶАВОНИ

Накардам эҳтиётат аз баду нек,
Чу хушдоман арӯси хештанро.
Туро сӯзондам охир чун саманде,
Давонда бетанаффус рӯзу шабҳо.

Ҳар он чизе, ки дар аҳди ту дидам –
Майу танбоқуву милтиқу испор,
Канору бӯсаҳои бемуҳаббат,
Ҳама он меваи тақлиду тақрор,

Ҳақиқат, ошиқӣ, меҳру хиёнат, -
Хуморе буду рафт аз дидаи тар.
Туро акнун чи сон аз сар бигирам
Пас аз он рӯзгори шӯҳи бесар?

Чу барқе нобарориҳои аввал
Гузашт аз осмони қисмати мо,
Вале оташ назад моро ба сина,
Ки ҳоло беғамӣ буд одати мо.

Шитобе буд дар ҳар кор моро
Паи донишани асрори дунё,
Дар ин дунё зи мо осорҳо монд,
Ба ҷони мо бимонд осори дунё.

САФЕДӢ

Шуд сафед он қадар ин даҳр аз ин барфи сафед,
Ки надонӣ ба кучо буд ҳади хоку само,
Он қадар тозаву форам бишавад рӯи замин,
Дил бихоҳад зи фараҳ бол занад сӯи ҳаво.

Рӯи барф ин нафас аз шодии дил ғел занам,
Дил кушоям чу ба хуршед ба ҳар зарраи барф,
Бештар то дили испеди ман испед шавад,
Дил кушоям ба сад уммед ба ҳар зарраи барф.

БАРОИ ЗАМИН

Биандешам ҳаме, бо ту чи гӯям,
Чи сон бинмоямат як лаҳза ҳайрон,
Ки ту худ чумларо ҳайрон бидорӣ
Чу хуршеди бузурги гарму паррон.

Чи сон бинмоямат ҳайрон, ки умре
Ту худ аз хуни инсон аргувонӣ,
Ки мемири ба ҳарбузарб ҳар рӯз
Ва меёби зи нав тавлиди сонӣ;

Ки дар худ кардаӣ умре таҷассум
Беҳин омолу уммеди барорам.
Чи сон? – Рӯзе бихобам дар канорат,
Туро аз чон гирифта дар канорам.

ХОЛАҲО

Ба ёдам холаҳои тифлиам оянд
Гаҳу ногаҳ, ки ман бишнидаам бисёр
Ба тифлӣ қиссаи пурҳикмати онҳо,
Маро он қиссаҳо бисёр омад қор.

Таҳи домонашон гаштем гаҳ пинҳон.
Ҳамеомад аз онҳо бўи дилчӯе.
Нахоҳад бурд меҳри холаҳо аз ёд
Ҳар он ки бурда аз одамгарӣ бўе.

Ҳамон қанде, ки бар ман дода буд хола,
Зи қанди рӯи дунё буд ширинтар.
Шудам боло ҳамон дам аз сипоси беш
Ба рӯи зонуи он холаи дилбар.

Таҳи домони ӯ гаштам гаҳе пинҳон,
Ниҳон карданд гаҳ бе посу бе пурсам,
Ки бигрезам зи чаҳлу хашми одамҳо,
Набошад аз касе чуз аз худо тарсам.

Шуморо, холаҳо, ман мунтазир ҳастам,
Таҳи домонатон пинҳон бигардам боз,
Ҳақо, буд он беҳин дунёи тифлиам,
Аз он ёбад чаҳони меҳри ман оғоз.

Маро панди шумо бар гӯш мемонад,
Хушам меояд аз ин ҳикмати дерин:
Набошад ҳеч гоҳе зиндагонӣ қанд,
Бувад ҳарчанд он аз қанд ҳам ширин.

Ҳамехоҳам шуморо бинам аз дигар,
Ки дунё бо шумо рангин бимонад боз.
Бигӯям: бо шумо ин зиндагӣ ҷовид
Набошад қанд ҳам, ширин бимонад боз.

ДУХТАРОНИ ДЕХ

Дағал дастону рӯшон бодхӯрда,
Бувад андомашон ҳам беназокат,
Набошанд ахтарони киноэкран,
Ҳама ҳастанд ахтарҳои заҳмат.

Накоҳад то яке гӯсолаву гов,
Бикоҳиданд ҳусни хеш бебок,
Ту гӯӣ, хуснашонро пок хӯрданд
Гаву гӯсолаҳо бо ему хошок.

Ҳамеоянд ҳаста бар лаби чӯ,
Ҳамешӯянд дасту пой худро.
Ҳамемоланд бар лаб ранг бо тарс
Ки чашми модарон афтад мабодо.

Пас он, печида бар шоҳиву атлас,
Ҳама пеши кулуби деҳ биёянд,
Ғами дилро ба ҳамдигар бигӯянд,
Дари дилро ба ҳамдигар кушоянд.

Садо бидҳад навои дилнавозе,
Фароз оянд бе даъват ба сахна,
Миёни ҳамдигар бигрифта раксанд,
Зи шавқи духтарӣ лабрес сина.

Ба худ печида дар болин ҳама шаб,
Ҳамебинанд шояд хоби зебо:
Ки мепоянд ҷои чорпоён
Ҷавонмардони бар худ лоикеро...

ХАБАРҲОИ ОХИРИН

Дар гурубe
менишастам дар бари тирезаи боз,
беша омад пеши ман ногаҳ,
омаду ин нақл кард оғоз:
«Ин баҳорон солхӯрда сабдае дигар насабзид,
ёди неки ӯ бимонад
дар дили пурдарди мо човид.
Динаяк харгӯши тарсу
даҳтаяк харгӯшча зоид.
Мурғаки ку-куи белона
боз афкандаст тухмашро
даруни лонаи мурғони бегона,
дарғазаб ҳастанд аз ин хушёрӯ девона.
Ин сахар гул кард сар то по малина,
яъне, ҳосил мешавад афзун –
ба гуфти ҳикмати машҳури дерина.»

Даррасид ин лаҳза дурроҷе мушавваш,
кард фарёди хазине аз дилу чигар:
«Кард пора кафтареро боз калхоти ситамгар!»

Дилҳазин,
тирезаро пӯшида,
мондам радиоро:
«Бишнавед акнун хабарҳоро!»

ОФТОБАКУ ЧАКОВАК

Барои Алгимантас Балтакис

Ҳарчанд ҳоло буда дер
то бар тулӯи офтоб,
бар пешвозаш ношикеб
бошад чаковак даршитоб.

Бо шӯр зоғон мешаванд
дар осмон шебу фароз,
хуршедро қаблан вале
гирад чаковак пешвоз.

Субҳ
Субҳ,
Яъне, бозхези мардум аз хоб,
Бозхези мардумон –
Яъне, сари коре гирифта.

Кор – яъне...
Чист дарвоқеъ варо маънӣ?

Чашм мепӯшам зи нури чашмбар:
Миллионҳо дастҳои коргар
Ин заминро мекунад ҳамболи хуршед.

Субх,
Яъне.
Нест ҳаргиз даҳр бемаънӣ.
Ман қасида баҳри шаб ҳаргиз нагуфтам,
Балки доим орзӯям буд –
Ин заминро ман кунам ҳаммаснади хуршед.
Беш аз ин –
Меҳостам ман
Офтоби бекасу бечораи моро
Гарм бифшорам ба сина,
То кунам гармаш чу кӯдакҳо.

* * *

Мевапаз омад,
ба ҳар шохе
меваҳое боз эҳдо кард,
балки ҳамчун шоире хуршед
шаклу мазмунро ба ҳам овард.

Нону май ашъори хуршеданд,
Шеъри дилчӯю самимона,
Меваҳо – ашъори рангинаш,
Сактае ёбӣ дар онҳо? На!

Ман бихоҳам ҳамчу бар хуршед
Кас ба ҳар мева расонад даст,
Қисматаш бинмуда бо ёрон,
Баҳра бардорад аз он вапас.

БАХТ

Бахт чустам нимаи шаб
Худ ба худ, танҳо ба танҳо,
пойҳоям гашт хуншор
аз хасу хори алафчо.

Дар чаҳони тор ларзид
з-ин садо ногаҳ вучудам:
«Ман, аз он рӯзе, ки будам,
аз касе танҳо набудам!»

ТАШНАГӢ

Сар ба пас афкандаву менӯшам оё
осмонро, мурғаконрову шафакро?

Чарх мегардад сарам аз ҳисси фोरам,
Чарх мегардад замини ҷовидон ҳам,

сӯи ахтархо парида бо табу тоб...
Сархушам, аммо намегирам лаб аз об.

ДАСТИ НОПОК

Кафи хоке ба дасти хеш бигрифта,
Ҳамоно шуст дастони сафедашро,
Супориш додаву фармони бисёре,
Зи пушти мошинаш пас монд чанги роҳ.

Касе бо қаҳр гуфто аз қафои ӯ:
«Ба он дастони нозук ҳамчу дасти зан
Ту бояд даст шуста, пас бигирӣ хок,
На баъди хокро бар даст бигрифтан!»

ДОС

Чу осори замони баччагиам
Зи кунче ёфтам доси куҳанро,
Намуда будам андар дастаи он
Ба тифлӣ сабт номи хештанро.

Қадам мемондам аз пайроҳаи деҳ,
Ба китфам дос, бо фаҳри каму беш,
Ба нури офтобу ғурриши бод
Ниҳода синаи тифлонаи хеш.

Ниҳонӣ аз алам гаҳ мегиристам,
Ки мемондам ақиб аз ҳар даравгар,
Чу бегоҳӣ сари хон менишастем,
Будам бо дигарон ин ҷо баробар.

Сари ин хон шабе як чуръа майро
Чу нӯшидам ба умрам аввалин бор,
Ҳама хушҳол гардиданду гуфтанд:
«Бишуд дар деҳи мо як мард бисёр!»

Чу хобиданд мардум дар алафчо,
Мани бесар, мани сарҳӯи бесар
Ба мисли баччаҳои шуми деҳа
Хазидам ҷониби ҳамсоядухтар.

Бари рӯям бисӯзад то ба ҳоло
Зи зарби панҷаи дилдори дӯшам,
Ки сӯям дод зад бо қаҳр: «Фисин!»
Садо бидҳад ҳаме он беҳи гӯшам.

... Чу осори замони баччагиам
Зи кунче ёфтаи доси куҳанро,
Зи нав дар чилва дидам пеши чашмам
Замони баччагии хештанро.

Ба сӯи мазрае гаштам равона,
Ки буд афкандаву пурхору хас буд,
Ба доси куҳна аз ин марзи куҳна
Дурудан лаҳзае бозам ҳавас буд.

ХУДОЁН

Худоён ҳам мисоли одамонанд:
Чу одамҳо баақлу меҳрубонаш
Ба Азроил диҳад барвақт чонаш,
Намесозад вале маккору золим
Ба зудӣ чони худ бар марг таслим.

ДУО

Ба худ оштинопазире манам,
Чунин нестам балки бо душманам.
Аё оштинопазирӣ, бимон
Чу як ахтаре бар сарам ҷовидон.
Маро кун ҳимоят зи ман то абад,
Намон ман шавам хештанхоҳу бад.
Чу гулхан маро бахш анвори пок,
Чу хомӯш гаштам, намо зери хок!

ПОРАЕ ТАРЧУМАИ ҲОЛ

Ба дунё омадам фасли баҳорон,
Баҳорон буду салқин буд ҳоло,
Катам бар сандалӣ мекард така,
Ки бошам рӯзу шаб фориг зи сармо.

Муқаддас номаро бикшод шодон
Падар бо фоли нек аз рӯи фарзанд,
Бароям номи лоиқ чуст аз он,
Ки будам аввалин фарзанди ӯ ман:

«Ҳалолат бод номи нек, аммо
Наяст имрӯз фоли нек, афсӯс,
Дар ин ҷо зикр бинмуда паямбар –
Радифи рӯзи махшар буда имрӯз.»

Ба дӯши хештан дорам ҳама умр
Ман он бори гуноҳи рӯзи бадфол,
Паи таъбир пешам корд монданд,
Паяш дар биниам мондаст то ҳол.

Фитодам гоҳ сарзер аз бухорӣ,
Сарам гаҳ мекафиду гоҳ поям,
Дуо мехонд модар бар сари ман:
«Чи шум аст ин, мадад бинмо, худоям!»

Шикасте буд ҳар як рӯзи умрам.
Ба ҳини ғаллакӯбӣ даври хирман
Яке дастам ба чанги мошине монд,
Ҳамоно орд шуд ду лелаки ман.

Чи тадбире маро бар рағми тақдир?
Илоҷе нест, мегуфтам, аз ин ҳол,
Аз он чизе маро бар сар биёяд,
Китоб аз тифлиам бикшода буд фол.

Лагад зад асп ҳам якчанд борам,
Бихӯрдам зарбаҳо бар рӯву бар сар,
Ки ҳар як рӯзи умри ман ба дунё
Бароям буд гӯё рӯзи маҳшар.

Ҳамехоҳам зи ёронам, ки гиранд
Ба ёди хеш доим қисмати ман:
Ба ман надҳанд ҳаргиз чизи тезе,
Ки мебошанд аз он ҷумла майӯ зан!

НОМАҲОЯТ

Бошанд маро ду чашми хобангезат
Ду номаи маҳрамонаи некӯфол,
Дурӣ зи ману барои ман нома кунӣ
Аз олами сеҳрпарвари хобу хаёл.

Шах гаштааму зи ҷо намечунбам ман,
Тарсам зи гусастани хаёлоту хушат.
Дар хобаму пайваста ба ёдам бошад:
Бояд шавам интизор бо ёди хушат.

Бояд шавам интизори ҳар номаи ту –
Чашмони хуморовари пурмаи ту.

Бикшой ду чашми хешро субҳгаҳон, -
Ҳар субҳ ба ман ду номае биспорӣ,
«Дар хоби хушам ҳамеша бо ту будам» -
Гӯй ту маро ба эътиқоду ёрӣ.

Бошанд маро ду чашми хобангезат
Ду номаи маҳрамонаи некӯфол,
Дурӣ зи ману барои ман нома кунӣ
Аз олами сеҳрпарвари хобу хаёл.

БҮРОН

Зи бори барф бо ме мезанад ҳам,
Тамоми рӯз бӯрон асту бӯрон.
Миёни пардаи шаб шаҳр акнун
Ба тарҳи хирае гардад намоён.

Чи боке, гар чу бӯрон қисмати мо
Кашад моро ба ҳар сӯ мисли соя,
Чу чузви бахт дастони базебат
Ба рӯи синаам бошад, кифоя...

Чаҳон испед зери шоли барф аст,
Аҷаб барфи фаровон!
Бод!
Бӯрон!
Мани бемори ту аммо ҳама шаб
Ҳамагӯям зи сӯзи ишқ ҳазён.

ХОБ

Хоб дидам, ки рафтаи зи ҷаҳон,
Занги маъбад, хаёлам, афгон кард,
Мурд ногаҳ ҷароғу шуд торик,
Тирагиам ҳазин дилу ҷон кард.

Ман саропой оху нола шудам,
Бар лабу дар дилам паёми вафо,
Он паёми вафо барои ту буд,
Дер шуд,
Шуд паём дар лабам ох.

Бори ҳастӣ маро зи пой афканд,
«Бори ишқ аст» - гуфтӣ, эй дилбар.
Кардам эҳсос – бори ишқи ту
Баъд аз он шуд дучанд вазнинтар.

* * *

Чи сон дигар шавам ман садди роҳат,
Ту акнун бо манӣ аз рӯи одат.
Чу ғофил аз ғами ман мезанӣ бол,
Бирезад ханда аз қалби кушодат.

Чи ханда – пайки иқболу дили соф,
Ҷаро набвад зи ман ин бахти воло? -
Дареғо, хандаҳои бегашам гум
Намуда ин замон роҳи диламро.

Само бо синаи софаш замоне
Ҳамаефшонд ахтар бар сари ман,
Ҳаметарсам ба рӯяш бинам акнун:
Мабод афтода бошад ахтари ман.

Ба ҳам печида ёду хотиротам
Аз он айёми некам ёдгор аст,
Ҳазинам, баски ин дам қисмат аз ман
Ҷавоби неку бадро интизор аст.

Самои ахтаристон бори дигар
Кушоду шод созад гар диламро,
Ман он ман не, шавам солор дигар,
Ки айёми ҷавонӣ рафта кайҳо.

* * *

Гӯё ки набуд ҳеч гоҳе шаби тор,
Бархостаму яке баромад офтоб.
Ҳар кори баду ҳар амали нофорам,
К-имрӯз ба ман намуд рӯ, буд ба хоб.

Ҳар як ғаму андӯҳи дилу ҷонатро
Чун пирахани танги худ аз тан афкан.
Чун ҷону тани ту ҳар нафас афзояд,
Пирохани танг нест ҷуз қоҳиши тан.

Афсонаи хобҳои деринаи ту
Шояд бизанад рӯй дар ин субҳи сафо,
Шояд бишавад гарм замин баъд аз ин
Аз оташи ишқи поки ду хонахудо.

Шояд ки дар ин субҳи муборак бишавад
Афсонаи хобҳои ширин бедор,
Шояд пас аз ин субҳи муборак умре
Ман бар ту намоз ораму ту – бар мани зор.

ПОЙИЗ

Ҳама шаб то саҳар нолид бӯрон,
Ҳама шаб то саҳар хобам наомад.
Ба дасту пой шоҳу навдаҳояш
Заранге даст мезад, пой мезад.

Алайҳи бод ӯ то субҳ чангид...
Саҳар ман гирд овардам дар айвон
Зи чанги бодҳо як баргдаста,
Саросар баргҳои сарду бечон,

Ки ҳар як дошт бӯи зиндагонӣ,
Ҳанӯз ин бӯй аз онон нарафта.
Зи ёдам рафт боде, к-аз сари ҷаҳл
Вазиду баргҳоро бурд, руфта.

Яке ошуфта шуд ёду хаёлам
Зи идбори зарангу баргҳояш –
Зи мому тифлакони зери пояш...

ЭЪЛОНЕ ДАР ШОМНОМА

Ҳар ки хоҳад бофароғат
театру кино равад,
метавонад кӯдаконашро бимонад пеши ман.
Дар дилам он қадр афсона шуда ғун,
ки калонсолон
маро дигар намефаҳманд.

1 СЕНТЯБР

Пеши дар истодааст ў:
пўпакони нилӣ дар мўяш,
дар кафаш гулҳои хушбўяш,
сумкааш нав
в-андар он
як китоби эй басо чиддӣ –
«Алифбо»;
боз дар он чанд дафтар,
рангу бӯи рангро ҳоло надида,
тозаву озода –
гирумони кўдакро надида.

«Нўш чоятро, - ҳамегўям, - ҳануз вақт аст»,
ў вале исрор дорад:
«Мешавад дер».
Мо набояд дер монем!
Медавом аз ин сабаб бе ҳеҷ таъхир.

Ў калон мегўяд акнун хештанро,
ў калон мегирад акнун хештанро.
Пўпакаш чун боли парвоз аст ўро.
Ў кунун парвоз дорад,
роҳи хеш оғоз дорад.
«Айб!» - мегўяд,
намегирад дигар ў дасти манро.

Ман надорам пўпак,
яъне, боли парвоз,

ман намепаррам аз ин рӯ –
роҳ мегардам.
Дар чунин рӯзон падарҳо ашк мерезанд.
ростӣ, ман ҳам каме ғамгину пурдардам:
дар кучо афкандаам, дардо,
пӯпаки нилии худро?

Ноаён,
аз хеш ҳам пинҳон
мерасонам даст бар он.
Духтарам дарҳол мешӯрад
ва мегӯяд ба як оҳанги норозӣ:
«Он мабод афсурдааш сози!»

Мешавам ман сурх аз шарм,
дасти худро мегурезонам ва мегӯям:
«Пӯпак... нозук...
дар ҳақиқат, пӯпак нозук...
даст-дасташ гар кунад ҳар кас...»

Ростӣ, ин дам каме ғамгину пурдардам.
шуд тасаллоям, ки пеш аз рафтани аз хона
зочаҳоро ногаҳон дидам,
зочаҳоро, ки дар як кунҷ
хоб буданд андаруни чангу хок.

Метавонам ман тасалли ёфт,
метавонам гашт ором.
Войи онҳо лек –
аз ин пас
зиндагишон шуд тамом.

КАШФИ АМРИКО

1. Савти Гарлем

Эй ҳокимони савтҳо,
Созандагони созҳо,
Рақсед бехешу гарон
Дар панҷаи овозҳо!

Чӯшад ба рағҳо хуни гарм
Аз чӯшиши созу суруд.
Тағйир ёбад номҳо,
Рақс аст лек оне, ки буд.

Аз зарби гарми пойкӯб
Гарм аст зери по замин.
Гардид тахминҳо аниқ,
Буд ҳар гумоне, шуд яқин.

Талвосаи молу манол
Кардаст ҷои рақс танг.
Рақс аст рӯҳи зиндагӣ,
Ҷам рӯҳи шуми муштчанг.

Чун заррае бар заррае
Бо ҳам бичаспад молу чиз,
Қатъӣ ҳучум,
Қатъӣ ҳучум
Бар душмани бад – молу чиз!

Аз ҳар чи гардонед рӯ,
Оред рӯ бар савту соз.
То бо шумо рақсад замин
Дар зери савти дилнавоз!

2. Дейви дар сари даст

Бигирам гӯй фардоро сари даст,
Сари дастон чу гирам кӯдакнро.
Ҳамин Дейвии ҳоло чорсола
Яке марди ватандор аст фардо.

Барои ӯ бувад бефарқ холо,
Ки дорад гирудор олам ба ҳар сӯ.
Кунем оғоз ҷанги хонагиро
Ману ӯ дар ҷаҳони беғашӣ ӯ.

Чи ҷанге –
Ҷанги бе тиру камоне...
Кашид аз ҷанг Дейви ногаҳон даст,
Бишуд аз ҷанг дилгир ӯ,
Баромад
Сари зонуи ман,
Шодона биншаст.

Ғуруби меҳро бо ҳам бубинем,
Ба ҳам бинем бо ҳам бурдае нон,
Бичӯшад хуни гарм андар раги мо,

На оби сарди чӯ,
На оби борон.

Бувад ӯ тифл,
Бефарқ аст ҳоло,
Ки бошад кори бесар чангу чанчол,
Ки чангида ману ӯ лаҳзае пеш,
Кунун шинем бо ҳам шоду хушҳол.

3. Кашфи Амрико

Хамӯш -
Хуфтаст Дейви.

Кураи тифлонаи арзаш
Мадори синаамро гарм медорад.
Замини ман,
Чи сон хурду сабук ҳастӣ!

Хамӯш -
Хуфтаст Дейви.

Чу он маллоҳи аз ҷон сери Колумб
Ба рӯи киштии аз бод ларзон
Ба шодӣ дод мегӯям:
«Замин, ёрон!
Ҳамебинам заминро, эй азизон!..»

Хамӯш -
Хуфтаст Дейви.

Кунун ҳам гаштаву бо шавқ сохилро ҳамебӯсам,
Заминеро, ки буд андар канори ман,
Ба соҳибҳои хубаш –
Волидайнаш медиҳам аз нав.

Хамӯш -
Хуфтаст Дейви.

Бабахту бобароре будаам, хошо:
Намудам кашфи Амрико.

ҲОЛО КИ КҶДАКОН ХОБАНД

Бигӯям бо шумо:
ҳоло ки кӯдакон бедор нашудаанд,
таъчилан худ камол ёбед,
ки аз рӯзҳо
чун аз хиштҳо
қалъаҳои пурфусуне бапо созед
ва биншонед андар онҳо дарахтоне,
ки меваҳои заррини маърифат доранд
ва лонаи лаклакон устувор бикунед
ҳамчун парвозгаҳе бар он.

Ҳоло ки кӯдакон бедор нашудаанд,
таъчилан
мурғи рамандаи орзӯи кӯдаконро
ром бикунед;
бикушоед дарҳоро,
во бикунед дарвозаҳоро;
бӯғӣ кунед мори чаҳолату разолатро,
ҳоло ки кӯдакон варо надидаанд,
ҳоло ки кӯдакон хобанд.

МУНДАРИЦА

<i>Низом ҚОСИМ</i> . Шоири умку вусъат	4
ДЕВОР. Достон.....	6
ШЕЪРҲО	109

Юстинас Марсинкявичус

ДЕВОР

(достон ва шеърҳо)

Мусаввир	<i>Зебо Давлатшоева</i>
Мухаррири ороиш	<i>Азим Муҳаммадиев</i>
Мухаррири саҳифабандӣ	<i>Меҳрӣ Саидова</i>
Мухаррири техникӣ	<i>Абдуфаттоҳ Мираҳмадов</i>
Тарроҳ	<i>Фарҳод Раҳимов</i>
Хуруфчинон	<i>Рухсора ва Абзамҷон Низомӣ</i>

Ба матбаа 20.04.2005 супурда шуд. Ба чопаш 03.05.2005
имзо шуд. Андозаи 70x108^{1/32}. Ҷузъи ҷопии шартӣ 4,75. Адади
нашр 400 нусха. Супориши №37/05.

Нашриёти «Адиб»-и Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии
Тоҷикистон, 734025, Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 37.

Дар матбааи нашриёти «**Эҷод**» ҷоп шудааст.
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 36. Тел.: 21-95-43.
E-mail: ejodfir@mail.ru.